

**D
O
L
E
N
J
S
K
I**

G O Z D A R

**GLASILO GG
NOVO MESTO**

Leto VIII

Štev. 3

VSEBINA

D O L E N J S K I G O Z D A R

GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA

N O V O M E S T O

Novo mesto, december 1971

Številka: 3

Letnik VIII.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
ing. Slavko Klančičar, Janez Šebenik, ing. Jože Vidervol,
ing. Jože Falkner in Franc Markovič

V S E B I N A

	Stran
1. Sklepi organov upravljanja	1
2. Socialno razlikovanje in njihovi objektivni izvori	12
3. Deset let motornih žag	16
4. Samoupravni sporazum je sprejet	23
5. Ustanovitev smučarskega kluba "Gozdar"	45
6. Vtisi z ekskurzije "Gozd in rekreacija" v Švici	47
7. Sestanek borcev NOV na Bazi 20	64
8. Zgibni traktor "Timberjack" na GO Podturn	67
9. Kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije v Kranju	70
10. Referendum je uspel	74
11. Potovanje piše pesen z doživetji	75
12. Zapisek o demonstraciji obiranja senena	84
13. Kako vozijo naši šoferji tovornjakov	87
14. Izobraževanje za delo na delovnem mestu	92
15. Uspešnost poslovanja delovnih enot v prvih 9 mesecih 1971	94
16. Humor	96
17. Zadnji sklepi organov upravljanja	98

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Na skupni seji delavskega sveta in sveta lastnikov gozdov podjetja dne 27.8.1971, ki se jo je udeležilo 29 članov, sta sveta razpravljala in sklepala o naslednjem:

1. Sprejela sta poročilo o poslovnem uspehu za prvo polletje. Pri tem sta ugotovila, da je rezultat poslovanja ugodnejši od lanskega. Na povečanje dohodka sta v veliki meri vplivala večja proizvodnja in kvalitetnejša izdelava sortimentov. Na kratko se seznanimo z nekaterimi glavnimi postavkami poslovanja:

Dohodek podjetj in stroški	1970	1971	Indeks
Celotni dohodek I. polletja	19,906.247	26.137,672	131,3
od tega izvoz: v dinarjih	1,745.539	4,723.568	270,5
v dolarjih	139.643	314.905	225,5
 Stroški I. polletja	 18,152.656	 23.078.395	 127,1
Od tega: - odkup lesa	5,495.382	6,159.197	112,1
- osebni dohodki	6,952.553	9,159.197	131,2
 Dobiček	 1,753.591	 3,059.277	 174,7
Poprečno število zaposlenih	660	705	106,8
Poprečno mesečno izplačilo			
osebnega dohodka na delavca	1.036	1.327	128,1
 Prodane količine esa	 70.281 m ³	 78.699 m ³	 112,0
Odkupljene količine lesa	27.396 m ³	30.885 m ³	112,7

V primerjavi z lanskim letom je količinska in vrednostna prodaja lesa presežena, prav tako pa tudi odkup.

Pri tem je povečano število zaposlenih, vendar podatki, izračunani na zaposlenega delavca kažejo določen porast produktivnosti in rentabilnosti:

	1970	1971	Indeks
Celotni dohodek na zaposlenega	30.161.-	37.075.-	123
Dobiček na zaposlenega	2.657.-	4.339.-	163
Izvršitev letnega plana:	Plan 1971	Izvršeno do 30.6. 1971	% izvr- šitve
I. Vrednostno			
Prodaja gozdnih proizvodov	35,620.440	22.872.166	64,2 %
Gozdnogojitvena dela SLP	4,186.295	1,846.225	44,1 %
Gozdnogojitvena dela ZS	1,694.833	734.510	43,3 %
Urejevalna dela	647.407	314.167	48,5 %
Druga realizacija	2,378.300	1.427.331	60,0 %
Skupaj	44,527.275	27,194.399	61,1 %
II. Količinsko			
Prodaja lesa	138.330 m ³	78.699 m ³	56,9 %
Odkup lesa	35.600 m ³	30.885 m ³	86,7 %
Poprečne cene			
prodajna cena, glede na			
strukturo	268,60 din	285,84 din	106,4
Od tega: SLP	259,42 din	279,70 din	107,8
ZS	282,81 din	295,34 din	104,4
Odkupna cena	189,87 din	199,42 din	105,0

Tudi v zasebnem sektorju je dosežena ugodna realizacija plana.
Ta je naslednja:

	Plan 1971	Realizacija I. polletja	% izvr- šitve
1. Prodajna vrednost lesa	10,279.090	9,121.591	88,7 %
2. Odkup lesa, biol.amort. in vzdržev.poti v ZS	9,163.524	8,101.977	88,4 %
3. Str. gospodarjenja	1,772.349	1,536.626	86,7 %
4. Izguba	656.783	517.012	78,7 %

Terjatve do kupcev so v primerjavi z lanskim letom povečane za 32 % in znašajo 13,425.691.- din. To povečanje terjatev sicer negativno vpliva na likvidnost podjetja tako, da večkrat ni bilo mogoče redno plačevati naših obveznosti. Dvig terjatev je sicer razumljiv zaradi večjega obsega prodaje, je pa tudi pogojen s splošno jugoslovansko nelikvidnostjo.

2. Sprejela sta tudi samoupravni sporazum, ki so ga podpisale vse gozdarske organizacije. Sporazum je objavljen v tem glasilu.
3. Na podlagi določil statuta sta sveta izvolila v odbor za cene naslednje tovariše predstavnike delovnega kolektiva: Pavec ing. Vlada, GO Novo mesto za predsednika, Veselič Alojza, GO Trebnje, za člana in Jakab Kolomana iz uprave za člana in naslednje predstavnike lastnikov gozdov: Može Dušana iz Dvora, Bukovec Franca iz Jelševnika ter Šenica Antona iz Podturna.
4. V odbor za prošnje in pritožbe pa sta oba sveta izvolila naslednje člane:
 1. Bajt Mirko, GO Novo mesto, član kolektiva
 2. Bukovec Janez, GO Trebnje, član kolektiva
 3. Bradač Alojz, Podhosta, predstavnik lastnikov gozdov,
 4. Plut Martin, Drašiči, predstavnik lastnikov gozdov
5. Sprejela sta na znanje informacijo o izvršenem pregledu zaključnega računa po predstavniku/družbenega knjigovodstva. Na zaključni račun ni danih bistvenih pripomb.

Delavski svet je imel od izida zadnje številke Dolenjskega gozdarja dve seji.

Na seji dne 27. avgusta 1971 je

1. Sprejel predlog sprememb in dopolnitev investicij za leto 1971 in sicer

1. Za gozdno cesto Luža-odd.47 /GO Črmošnjice/ se odobri razlika do polne predračunske vrednosti izgradnje te ceste in sicer 177.000.- din iz razlike prostih sredstev, ki so nastala s prihrankom pri gradnji drugih cest /Mrzle doline-Ambrožev ovinek, Cinkarska-Cink, Laze-Srednja vas, Nemec-Vel.prepadna/, ostala manjkajoča sredstva v znesku 28.000,00 din se zagotovijo in financirajo iz poslovnega sklada.

2. Nabava opreme za kuhinjo - Uprava GG	
štedilnik in pomivalna miza	3.450,00
stoli in mize	3.700,00

3. Snežni plugi 3 kom /cestno podjetje/	
za GO Straža, Črmošnjice, Črnomelj	
Investicije se krijejo iz poslov.sklada	18.000,00

4. Cisterna za gorivo in črpalka za GO Podturn	15.000,00
--	-----------

5. Žaga Poganci	stroški	350.000,00
	odobreno stroški	

- gradb.in obrt.dela

Pionir	66.300.-	73.400.-
--------	----------	----------

- gradb.in obrt.d.last.	20.000.-	30.000.-
-------------------------	----------	----------

- električ.napeljava	59.300.-	59.300.-
----------------------	----------	----------

- odsesalna naprava in silos	30.000.-	62.900.-
------------------------------	----------	----------

- montažni stroški	25.000.-	25.000.-
--------------------	----------	----------

- kanaliz.ureditev pro-		
stora in podstavki	99.400.-	99.400.-

	300.000.-	350.000.-
--	-----------	-----------

Manjkajoča sredstva 50.000.- din se pokrijejo iz poslovnega sklada.

6. Mehanizacija

Prosta sredstva od kamiona MAN - 14 ton od katerega nabave se odstopi 340.000,00

se nameni za naslednje:

- kamion FAP 22 B s kasonom brez ročic in dvigala za GO Črmošnjice 255.000,00
- škarpirna deska za buldožer gradb.obrata 10.000,00
- MVU - motorni vitel /brez vrvi in podvozja/ za GO Novo mesto 41.600,00
- Voziček - maček /sestavni deli žičnega žerjava/ za GO Novo mesto 34.600,00
- Traktor FE 533 - za drevesnice /Podturn/ 35.000,00
- Traktor FE 558 - za vzdrževanje cest in prevoz gradb.obrata, s tem, da dobi GO Črnomelj dosedanji traktor gradb.obrata 55.000,00
- Hidravlične klešče za nakladanje drv z dvigalom HIAB 177, 173 /GO Črmošnjice/ okrog 8.000,00
- Motorna kosilnica - za drevesnico okrog /GO Novo mesto/ 2.000,00

Skupaj 441.200,00

2. Sprejel je sklep o povečanju štipendij. Štipendija za srednjo šolo znaša do 450,00 din, za višjo in visoko šolo do 600,00 din.
3. Nadalje je sprejel sklep o spremembi in dopolnitvi pravilnika o delovnih razmerjih in sicer tako, da se šoferju avtobusa prizna na delovne pogoje isto število dni dopusta kot šoferju kamiona.

4. Sprejel je tudi sklep o dopolnitvi pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Gre za določitev osnove za delovno mesto traktorist Timberjacka, ki znaša 8,62 din na uro. Pomočnik traktorista pri traktorju Timberjack pa prejme 6,88 din na uro. Poveča se tudi osnova za delovno mesto drevesničar in skladiščnik na GO Podturn od dosedanje 1.884,00 na 1.968,00 din. Osnove so se povečale zaradi spremembe obsega dela, saj je delo z večjim traktorjem težavnejše in odgovornejše kot s Fergusonom, vodja drevesnice pa opravlja poleg skladišča še posle ekonoma menze.
5. V pravilnik o motornih vozilih se v poglavju, ki ureja nagrajevanje šoferjev za prevožene kilometre na novo vpiše še voznik avtobusa, ki prejme nagrado pod enakimi pogoji kot šofer tovornega avtomobila OM Tigrotto.
6. Zavrnili so pritožbe zoper sklep komisije o dodelitvi posojila za gradnjo stanovanjskih hiš, ki so jih vložili Rabzelj Ludvik, Zorc Zofija, Lovšin Milan, Luzar Jože in Turk Ivan.
7. Obravnaval je pritožbo Pelc Ivana, delavca 30 Črnomelj, ki jo je vložil zoper odločbo obratnega delavskega sveta, s katero mu je izročen sklep o prenehanju dela. Obratni delavski svet je sprejel sklep o prenehanju dela zaradi zmanjšanja obsega dela. Pelcu Ivanu je izdal odločbo iz razloga, ker je nediscipliniran delavec. Ko je delavski svet obravnaval pritožbo, je moral upoštevati socialno stanje prizadetega in njegove družine pa je zaradi tega sprejel sklep o tem, da pritožbi ugodi. Pelc Ivan še nadalje ostane član delovne skupnosti, vendar mora spremeniti svoj odnos do dela.

8. Sprejel je sklep o prodaji polovico kože brumarice na Brezovi rebri lovski družini Novo mesto za ceno 14.000,00 din.
9. Bukovec Feliksu je odobril kratkoročno posojilo v znesku 4.000,00 din za nakup stanovanjske hiše.
10. Potrdil je zamenjavo gozdnih parcel:
 - GG odda parc. št. 664 k.o. Podljuben Bukovec Francu, Gor. Mraševo, dobi pa parc. št. 3883 in 3882 v k.o. Vinja vas,
 - GG odda parc. št. 1336 v k.o. Brusnice Hudoklin Jožetu iz Brusnic 10, dobi pa parc. št. 2755/50 v k.o. Gaberje.
 - GG odda Grubar Francu iz Polhovice parc. št. 739/2 v k.o. Polhovica, dobi parc. št. 2654 v k.o. Brusnice.
 - GG odda Miklavčič Neži, Gor. Brezovica parc. št. 739/1 v k.o. Polhovica, dobi pa parc. št. 2624 v k.o. Brusnice. Miklavčič Neža doplača še razliko v vrednosti v višini 1.085,70 din.
 - GG Odda parc. št. 2512/11 v k.o. G. Orehovica Božič Francu, Tolsti vrh, dobi pa parcelo št. 2665 v k.o. Brusnice.
 - GG odda Kosmač Francu parc. št. 2515 v k.o. Orehovica, dobi pa parc. št. 3590/3,4 in 5 v k.o. Vrhpolje.

Na seji dne 24. 9. pa je delavski svet:

1. Sprejel normative za vlačenje lesa.
2. Potrdil je pogodbo o nakupu gozdnih zemljišč od KZ Črnomelj na področju Krasinca in Mlak; celokupna površina znaša 66 ha po 0,10 din/m². Prav tako je sklenil potrditi dogovor, po katerem se obvezuje GG dati KZ vsako leto do 30 m³ tehničnega lesa in do 300 prm drv proti plačilu biološke amortizacije. Za protivrednost mora KZ Črnomelj izdati odstopno izjavo za vse gozdne in kmetijske površine, zaraščene z gozdnim drevjem, ki so bile v upravljanju KGPK Novo mesto.

3. Razpravljajal je o gibanju osebnih dohodkov za razdobje januar-avgust.
4. Sprejel je sklep o prodaji okrog 43 m² gradbene parcele v Šentjerneju tov. Plut Antonu.
5. Za delegata skupščine gospodarske zbornice je izvolil direktorja ing. Penca Janeza.
6. Sprejel je sklep o obdaritvi delavcev, ki so pri podjetju zaposleni 20 let. Za nagrade se jim da ročne ure v vrednosti okrog 400,00 din.

Sklepi sveta lastnikov gozdov na seji 27. 8. 1971. Na seji so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Imenoval je komisijo za prošnje in pritožbe in sicer: Dular Zdenko, Grabrijan Ivan in Jerič Jože.
2. V zvezi s popravilom gozdnih cest in poti pa je sprejel naslednja stališča:
 - Gozdni obrati naj skupno z lastniki gozdov pristopijo k sestavi plana popravil cest in poti v zasebnem sektorju.
 - Gozdni obrat Straža naj popravi gozdne poti, ki jih je poškodoval z vlačanjem lesa v privatnem sektorju.

Odbor za družbeni standard je na seji dne 5. 10. 1971 sprejel naslednje sklepe:

1. Stanovanje v Novem mestu na Ljubljanski 9, v katerem je stanoval tov. Šink Pavle se spremeni v pisarniške prostore za skladišča GO Novo mesto.

2. Na prošnjo zdravstvenega doma Novo mesto je dodelil izpraznjeno stanovanje v logarnici Šenttjerneji področnemu zdravniku dr. Andjelku Bariču.
3. Stanovanjske prostore v upravni stavbi Trebnje je dodelil revirnemu gozdarju Dražumerič Vitu.
4. Tov. Tesari Angelbertu, revirnemu gozdarju iz Črnomlja je dodelil stanovanje v upravni stavbi v Črnomlju, Pod smreko 10.
5. Za stanovanje v bloku v Podturnu, v katerem je stalval tov. Lukšič Jože je sprejel sklep, da se spremeni v menzo, del prostorov pa se uporabi za šolski center.
6. V novozgrajeno stanovanje v Žužemberku št. 28 se bo po sklepu odbora za družbeni standard vselil tov. Špiletič Boris, revirni gozdar.
7. Nadalje je odbor za družbeni standard ugotovil, da tov. Rom Matija, Rustja Janez, Fink Ignac, Cvelbar Leopold, Gril Avgust, Berus Jože, Prosen Anton, Legan Alfonz, Šuštar Franc, Medle Tone in Avsenik Karel še niso podpisali pogodbe za koriščenje stanovanjskega kredita. V ta namen jih je opozoril, da do 20. 10. sklenejo pogodbe, sicer odobreni krediti zapadejo.
8. Ivaneš Angeli je odobril enkratno denarno pomoč v višini vrednosti 8 prn drv.
9. Odobril je izplačilo nagrade v znesku 800,00 din Šprogar Albinu, šoferju GO Črmošnjice, ker je z vestnim upravljanjem vozila in rednim vzdrževanjem brez bistvenih okvar na motorju prevozil 120.000 km.

10. Kralj Martinu, brusaču na žagi Poganci je odobril povračilo šolnine /bil je v šoli za poklicne voznike težkih motornih vozil/ v znesku 1.815,00 din po preteku štirih let, če bo ostal še član delovne skupnosti GG.
11. Odobril je prispevek za spomenik Milanu Majcnu in Jančiju Mevžlju v višini 500,00 din.
12. Krajevni skupnosti Žužemberk je odobril les za obnovo gradu in mostu čez Krko v znesku do 2.000,00 din.
13. Vidnjevič Petru, bivšemu delavcu GO Črnomelj, invalidskemu upokojencu iz Bojancev 25, je odobril enkratno pomoč za zdravljenje v zdravilišču v znesku 700,00 din.
14. Sprejel je sklep o včlanitvi GG v skupnost varstva okolja v Sloveniji in odobril izplačilo članarine.
15. Muhič Juriju iz Žužemberka je odobril izredno posojilo za gradnjo stanovanjske hiše v višini 15.000,00 din.

Odbor za cene je imel sejo dne 22. 10. 1971. Na seji je sprejel naslednje sklepe:

1. Komerzialna služba naj skuša prodati posamezne gozdne proizvode tistemu kupcu, ki ponudi boljše plačilne pogoje.
2. Obrati morajo v dogovorjenem času izdelati oziroma dostaviti po dispoziciji naročene sortimente na postajo ali direktno kupcu. Taki sortimenti so navadno dobro prodani, vendar kupci zahtevajo, da se pogodba realizira tako kot je sklenjena. Za GG je taka prodaja ugodna, zahteva pa disciplino od vsakega, ki jo je dolžan realizirati.

3. Komercialna služba naj tudi v bodoče sodeluje z ostalimi službami. Gre za to, da je komerciala sproti na tekočem v proizvodnji.

4. Poveča se odkupna cena za bunarske motke in sicer:
za bunarske motke različnih dolžin znaša 1,60 din/tm,
za bunarske motke posebne izdelave dolžine 4 m in s premerom na tanjšem koncu 7 - 11 cm pa 2,00 din/tm,
za merkantin trame I. vrste se določi nova cena, ki znaša 335,00 din, za merkantin trame II. vrste pa 270,00 din.

Cena izdelave bunarskih motk, ki jih izdelajo delavci GG v privatnem sektorju znaša 0,57 din/tm.

Odbor za kadrovske zadeve je na seji 6. 9. 1971:

1. Sprejel sklep o dodelitvi štipendij naslednjim prosilcem:

	din
Goleš Nikoli, študentu IV. let. gozd.fakult. v znesku	500,00
Dular Petru, " I. let. gozd.fakult. v znesku	500,00
Muhič Jožetu, dijaku I.letn.gozd.srednje šole "	400,00
Hočevnar Antonu, dijaku I.letn.gozd.sred.šole "	400,00
Krapež Alenki, dijakinji III.letnika ESS "	400,00

2. Cekuta Mirku in Gašperšič Janezu, revirnim gozdarjema pri GO Novo mesto je odobril šolnino v znesku vsakemu po 4.000,00 din za šolanje v večerni šoli za organizacijo dela, ki bo v Novem mestu.

3. Odobril je tudi plačilo šolnine Hočevnar ing. Tonetu, Belopavlovič ing. Danici, Lukšič Francu in Starič ing. Ludviku, ki študirajo na izredni višji ekonomski šoli v Ljubljani, oddelek Novo mesto. Letna šolnina za posameznika znaša 500,00 din.

4. Šprogar Branki iz Črmošnjic je odobril štipendijo za študij na srednji ekonomski šoli v Novem mestu v višini 400,00 din.

xXx

SOCIALNO RAZLIKOVANJE IN NJIHOVI OBJEKTIVNI IZVORI⁺

V predlogu stališč in sklepov, ki naj jih sprejme današnja konferenca o socialnem razlikovanju, je na kratko obravnavano tudi razlikovanje v standardu ljudi manj in bolj razvitih območij Slovenije. Na podlagi daljših razprav in objektivnih presoj je bil sprejet letos zakon o pomoči manj razvitim območjem, ki naj te razlike zmanjšuje predvsem z odpravljanjem njihovih objektivnih izvorov, torej s pospešenim ekonomskim in socialnim razvojem teh območij. Ker del dolenjske regije spada med manj razvita območja, bi v nadaljevanju nanizal nekaj podatkov, ki prikazujejo gospodarsko socialni položaj tega območja in njegovo gospodarsko rast, z namenom, da se konferenca s tem seznani, podpre predlagana stališča, komunisti v ustreznih institucijah pa morajo prevzeti odgovornost za izvajanje sprejetih stališč in sklepov. To poudarjam zaradi tega, ker se sprejeta stališča in sklepi najvišjih organov družbeno-političnih organizacij izvajajo večkrat prepočasi in zato neučinkovito. Institut za ekonomska raziskavanja v Ljubljani je leta 1969 razvrstil posamezne regije naše republike, ki jih je 13 - po razvojnih koeficientih. Dolenjska je v tej razvrstitvi na 11. mestu z razvojnim koeficientom 0,86 /najvišji 3,5/.

⁺Prispevek v diskusiji, ki ga je imel tov. Tone Fabjan iz GO Črnomelj na tretji seji republiške konference ZKS, ki je bila v Ljubljani v mesecu novembru 1971 in, ki je bila posvečena socialnemu razlikovanju v naši družbi.

Posamezne občine v regiji pa imajo ta koeficient še precej nižji ter se nahajajo, če upoštevamo še razvrstitev po občinah, Trebnje na 54, Črnomelj na 48 in Metlika na 43. mestu.

Narodni dohodek na prebivalca, ki je najbolj reprezentativni pokazatelj rasti in razvitosti območja, je v naši regiji porastel iz leta 1969 na 1970 za 32 % /180.500/, medtem ko je porastel v republiki za 26 % /215.800/. Vendar pa ta porast v absolutnem znesku kljub našemu razvoju povečuje razkorak med republiškim in našim poprečjem. V manj razvitih občinah regija pa je ta stopnja rasti nižja in znaša v Trebnjem 16 % in v Črnomlju 22 %.

Delež kmečkega prebivalstva v republiki je 22,8 %, v Dolenjski regiji 35,5 %, v občini Trebnje 47,9 %, v Metliki 47,6 % in v Črnomlju 44,5 %. Stanje v kmetijstvu je tako, da predstavlja narodni dohodek na prebivalca v kmetijstvu v območju regije 306.300, v občini Trebnje 309.300 in v Črnomlju 264.700 - republiško poprečje pa je 379.500. Vzrokov za tako nizek dohodek je več. Prav gotovo pa poleg bližnje in daljnje agrarne politike velja za naše območje močna agrarna prenaseljenost, odmaknjenost od tržnih centrov in neurejena infrastruktura - slabo prometno omrežje.

Na področju prometnega omrežja namreč ugotavljamo, da je na primer v občini Črnomelj samo 14 % republiških moderniziranih cest, obenem pa pripominjamo, da so tudi ti kilometri bili urejeni s samoprispevkom občanov do polovice finančne vrednosti.

Vodna oskrba območja ni urejena, kar poleg pereče preskrbe prebivalstva vpliva tudi na razvoj turizma. Ker je večina območja regije take petrografske strukture tal, da je vodna preskrba mogoča samo s kapnicami, je z ozirom na lokalne možnosti nujen republiški poseg za ureditev tega problema.

Sedanja oskrba z električno energijo ne zadošča in že ovira nemoten potek obstoječe proizvodnje in razširjanje nujno potrebnih kapacitet.

Poseben problem v naši regiji predstavlja zaposlovanje. Občina Črnomelj ima zaposlenega vsega 19,5 % prebivalstva. Upoštevajoč predvideni naravni prirastek prebivalstva, sedanjo nezaposlenost, zmanjšanje deleža kmečkega prebivalstva in veliko število oseb v tujini /regija preko 7.500, Črnomelj preko 1.000 ali 6 % prebivalstva/, narekuje odpiranje novih delovnih mest izven kmetijstva. Po ugotovitvah Dominvesta Novo mesto in razprave o srednjeročnem družbeno-ekonomskem razvoju Slovenije bi dolenjska regija potrebovala novih 30.000 delovnih mest - občina Črnomelj pa 3.000 na novo zaposlenih do leta 1986. Če govorim iz stališča občine Črnomelj, je ugotovljeno, da naložb za odpiranje novih delovnih mest gospodarstvo v občini ne zmore, saj bi bilo potrebno, upoštevajoč ceno delovnega mesta 15 milijonov znesek 45 milijard. Povem naj, da je zaposlovanje, ki ga predvidevamo, upoštevano samo do meje socialne varnosti prebivalcev. Po sedanji letni stopnji zaposlovanja bi za obdobje srednjeročnega programa gospodarstvo občine Črnomelj zaposlilo le 1.000 ljudi. Za razliko pa bi morali upravičeno vključiti sredstva širše družbene skupnosti, kar predvideva tudi zakon o manj razvitih območjih Slovenije. Podobna situacija je tudi na območju širše dolenjske regije, zlasti občine Trebnje.

Smatramo, da so to ključni problemi in izvori socialnega razlikovanja širših dimenzij. Pri realizaciji zakona o manj razvitih območjih ugotavljamo, da je zaenkrat neučinkovito naslednje:

1. Kreditna politika gospodarskih bank se v sedanjem obdobju orientira na 70 % lastno udeležbo pri izgradnji novih kapacitet. Tako visoka udeležba sredstev za ustanavljanje

dislociranih obratov in za odpiranje novih delovnih mest in reševanje socialnih razlik pa predstavlja preveliko breme za investitorja. Posebej še v današnjih pogojih gospodarjenja. Predlagamo, naj bi skupne rezerve gospodarskih organizacij imele tudi nalogo pri soinvestiranju, v kolikor gre za nerazvita območja.

2. Srednjeročni programi republiških skladov, kot so vodni, cestni in drugi zakon o manj razvitih območjih zelo malo ali pa sploh ne upoštevajo.
3. Srednjeročni program družbeno-ekonomskega razvoja Slovenije in urbani razvoj Slovenije ne posvečata dovolj pozornosti in ne vsebujeta konkretnih predlogov za razvoj manj razvitih območij in s tem v zvezi za razreševanje socialnih razlik. Poudariti moramo, da imajo manj razvita območja izredno majhen vpliv in moč pri oblikovanju teh dokumentov. Predlagamo, da problemu v bodoče že pri programiranju in zlasti pri usmerjanju sredstev dajemo večjo težo.

Pred kratkim smo bili deloma seznanjeni, kako vestno izpolnjuje republika svoje obveznosti do manj razvitih republik in pokrajin, s čemer soglašam. Zahtevamo pa, da podobne obveze, ki so sicer nakazane in celo uzakonjene, izpolnjuje tudi v republiškem merilu.

Prikazana problematika je odraz sedanjega stanja in razporeditve vseh družbeno-političnih činiteljev dolenjske regije. Od današnje konference komunisti in vsi prebivalci pričakujejo, da bo v razreševanju socialnega razlikovanja doprinesla bistveno prelomnico.

Fabjan Anton

DESET LET MOTORNIH ŽAG

Letos poteka deset let, odkar smo pri našem podjetju - takratnem kmetijsko gozdarskem posestvu - kupili prve štiri motorne žage nemške znamke Stihl Contra in tako začeli z uvajanjem mehanizacije na področju izkoriščanja gozdov pri sečnji lesa.

S tem člankom želim na kratko prikazati desetletno obdobje motornih žag v našem podjetju. Predno pa preidem na opisovanje tega obdobja, mi dovolite, da se nakratko vrnem na zgodovino razvoja motornih žag.

Znano je, da se uvršča delo gozdnega delavca sekača med najtežja dela in, da je podiranje ter razžagovanje drevja bilo vedno najtežje sekačevo opravilo. Ni čudno, da so si zato gozdarji to najtežje opravilo hoteli olajšati. Razmišljati so torej začeli kako to opravilo nadomestiti z nekim strojem. Začetki tega razmišljanja in poskušanja segajo v obdobje 1860, ko so v Ameriki izumili tako imenovani Hamiltonov stroj, ki je delal na principu ročne žage pa še zdaleč ni bil podoben današnji motorni žagi. Bil je torej samo poskus olajšanja dela. Ta stroj, ki se je namestil ob drevo, sta še vedno poganjala ročno dva delavca preko velikega posebnega kolesa. Žagin list, ki je bil prek sklepov povezan s tem kolesom, pa se je pomikal sem in tja. Za pogon takega stroja je bila torej še vedno potrebna človeška moč, vendar pa je bilo delo že nekoliko olajšano.

Ker se je v tem obdobju že močno uveljavil rezni stroj, se okrog leta 1880 pojavi prvi parni stroj za podiranje drevja. Kot Hamiltonov stroj pa se tudi parni stroj za delo v gozdu ni uveljavil zaradi velike teže in težkega premeščanja, zlasti še na neugodnem terenu.

Novo upanje je gozdarjem dal izum eksplozijskega motorja ali motorja z notranjim izgorevanjem /leta 1876 Otto Langer/, ki

pomeni v razvoju strojev bistveno prelomnico. Prva žaga z eksplozijskim motorjem se pojavi šele okrog leta 1900, zato šele to dobo lahko imenujemo začetek razvoja motornih žag. Razume se, da te prve motorne žage še zdaleč niso bile take kot današnje, vendar lahko ugotovimo, da je to začetek takšnega poleta razvoja motornih žag kot ga imamo danes. Ta pa je zlasti zadnjih 10 let dobil velik obseg in nam je dal takšno množico različnih tipov motornih žag.

Bil bi nedosleden, če bi trdil, da so se motorne žage v gozdovih na našem območju pojavile prvič leta 1961 - torej pred desetimi leti. Ugotoviti namreč moram, da so se motorne žage pri nas prvič pojavile že v planskih letih, to je v letih 1948-1952, t.j. v letih velikih prekomernih sečenj. Starejši delavci sekači mi bodo potrdili, da so bile takratne motorke bistveno drugačne od današnjih in, da so se s širšim imenom imenovalle dvoročne motorne žage. Z njimi sta morala hkrati delati dva delavca. Imele so sicer ravno tako benzinski dvotaktni motor, vendar je njihova teža znašala 50 - 70 kg. Zaradi neprimerne teže kot tudi oblike, pa se te motorne žage, tako pri nas kot tudi drugod po svetu, niso obnesle. K njihovi neuveljavitvi pri nas pa so poleg že naštetih dejstev zlasti še pripomogli neznanje rokovanja in vzdrževanja motornih žag s strani delavcev, kakor tudi težave okrog preskrbe z rezervnimi deli. Poizkus mehaniziranja sečnje je torej propadel za celih deset let. Pojavi se ponovno leta 1961 ko uspe. Zato to leto lahko štejemo kot začetek uvajanja motornih žag. Ni čudno, da so torej starejši, tudi dobri sekači, na podlagi slabih izkušenj iz planskih let, z neko nezaupljivostjo gledali na te nove, leta 1961 nabavljene, bolj izpopolnjene motorne žage. Prerokovali so jim celo neuspeh. Tehnika pa je v tem času že toliko napredovala in izpopolnila motorne žage do take mere, da so vzdržale tudi najhujše očitke. Nove motorne žage so bile torej v primerjavi s prejšnjimi, veliko lažje, kvalitetnejše in namesto dveh je sedaj z njimi delal

en sam delavec. Resnici na ljubo moramo tudi priznati, da so delavci kaj hitro ocenili dobre strani novih motornih žag, zaradi česar niso nasprotovali njihovi nabavi in tako je kaj hitro prišlo do popolne mehanizacije prve faze, to je sečnje lesa.

Leta 1961 nabavljene 4 motorne žage Stihl Contra, so bile dane v obratovanje in sicer 2 na gozdni obrat Straža in 2 na gozdni obrat Podturn. Mimogrede naj povem, da ena od teh štirih motork še sedaj služi kot pripomoček, s katerim se uče praktičnega dela delavci na tečajih za motorne žage. Prvi štirje delavci sekači, ki naj bi se usposobili za delo z motorno žago so šli na štirinajstdnevni tečaj na gozdarski šolski center v Postojno. Ti delavci so bili iz GO Straža Bukovec Jože in Novak Miha, iz GO Podturn pa Bobnar Alojz in Gorše Miha. Njim so bile tudi zaupane prve štiri motorne žage.

V letu 1962 ni bila nabavljena nobena nova motorna žaga. Takrat je v podjetju med strokovnimi ljudmi celo vladalo mišljenje, da naj bi se motorka smatrala kot orodje, katerega naj bi si delavci nabavljali sami. Bilo je celo nekaj primerov, ko so si delavci s posredovanjem podjetja kupili lastne motorne žage znamke Jobu. Zaradi takratnih državnih predpisov, češ da je motorna žaga osnovno sredstvo in ne ročno orodje ter da zato pri delovni organizaciji ne more biti delavčeva last, je podjetje leta 1963 ponovno prevzelo v svoje roke nabavo motornih žag ter instruktažo delavcev - tečaje za delo z motorno žago.

Uvajanje motornih žag je nato šlo zelo hitro, saj smo do vključno leta 1964 mehanizirali že preko 90 % sečnje lesa, v letu 1965 pa že celoten posek lesa. Medtem, ko so za prvo obdobje uvajanja motornih žag značilne delovne skupine petih ali štirih delavcev, so za poznejše obdobje od leta 1964/65 dalje značilne manjše delovne skupine, sestavljene iz treh

ali dveh delavcev. Že od leta 1967 prevladujejo skupine z dvema delavcema, pa tudi skupine z enim delavcem se že pojavljajo. Tako formiranje skupin ugodno vpliva tako na učinek, kot na preprečevanje poklicne vibracijske bolezni sekačev - Traumatizacija seneurosa - bledičavost prstov rok zaradi tresenja motorne žage.

Razumljivo, da se je tem ugotovitvam primerno število motornih žag pri našem podjetju - torej za posek lesa v družbenih gozdovih - iz leta v leto večalo.

Kakšno je bilo stanje motornih žag v okviru podjetja po številu in tipih v posameznih letih, je razvidno iz naslednje tabele:

Pregled stanja motornih žag v proizvodnji

Tip motorke	Leto	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Partner R-11;											
R-12		-	-	24	56	64	42	29	11	10	6
Stihl Cont.070		4	4	10	10	9	49	71	79	81	69
Stihl 050		-	-	-	-	-	-	-	2	19	59
Stihl 08,041		-	-	-	-	-	7	16	35	37	45
Jo-bu		-	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Husquarna 77,											
1809		-	-	-	-	-	-	-	-	24	25
Jonsereds 75		-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Mc Culloch											
5-10; 10-10; 6		-	-	-	-	-	-	-	-	10	12
Skupaj:		4	4	38	70	73	98	116	129	183	217

Kot je razvidno iz tabele so bile prve nabavljene žage pri našem podjetju znamke Stihl in sicer Contra. Od leta 1963-65 so najbolj zastopane žage Partner R-11 in R-12. Od leta 1966 dalje pa Partner upada in je v porastu Stihl. Od leta 1966 pa do leta 1971 so torej najbolj zastopane pri nas motorne žage znamke Stihl po tipih kot je razvidno iz omenjene tabele.

Razveseljivo pa je dejstvo, da so že od leta 1967 dalje vse bolj zastopane lažje, tako Stihlove kot ostale motorne žage /Stihl 050, 08, 041, Husquarna, itd./. Iz tega se namreč vidi, da podjetje vodi politiko nabave lažjih motornih žag, kajti pri delu z motorko je poleg moči zelo važen činitelj tudi teža.

V začetku uvajanja motornih žag delovna sila pri nas še ni bila tako draga, zaradi česar je prevladovalo mnenje gozdar-
skih strokovnjakov, češ da se motorna žaga izplača šele pri letnem poseku najmanj 700 m³ v družbenem sektorju, v zasebnem pa najmanj 150 - 200 m³. Ker pa je postajala delovna sila v primerjavi s ceno motorke vedno dražja, prednosti motorke pa vse večje, tako glede učinka kot glede fizičnega napora, se je število motornih žag tako v družbenem kot v zasebnem sektorju hitro večalo. Nekoliko počasneje so si sicer v začetku utirale pot motorne žage v zasebnem - kmečkem sektorju, posebno še, ker so to v začetku ovirali predpisi in pa visoka cena, pozneje pa je tudi tu nabava šla zelo hitro.

Število zasebnih motornih žag na območju našega podjetja se je po ocenitvi na terenu gibalo takole:

Leto	1961	1962	1965	1966	1968	1970
Št. mot. žag	-	-	40	350	950	1500

Za zasebni sektor bi lahko rekli, da se motorne žage zlasti prva leta niso nabavljale na podlagi ekonomske računice, pač pa velikokrat iz prestiža. Razumljivo je, da danes motorne žage tudi v zasebnem sektorju vsled drage delovne sile igrajo zelo pozitivno vlogo.

Vzporedno z vedno večjim številom motornih žag tako v družbenem, kakor tudi v zasebnem sektorju, se je letni učinek na eno motorno žago vedno manjšal. Manjši letni učinek na

eno motorno žago je opazen in povsem razumljiv zlasti še v družbenem sektorju in sicer predvsem iz dveh razlogov:

- 1/ Ker je postajal material - motorna žaga - v primerjavi s človeško delovno silo vedno cenejši.
- 2/ Ker smo z večjim številom motornih žag, določeno udeležbo žaganja hoteli razporediti na več delavcev /en delavec dela z motorno žago torej manj časa/ in istočasno hoteli doseči večji učinek na delavca.

Poprečni letni učinek ene motorne žage v družbenem sektorju na našem gozdnogospodarskem območju izgleda takole:

Leto	1966	1968	1970
Skupaj igl.+list.v m ³	1050	970	590 + 10 ur g.g.del

V dobi uvajanja mehanizacije v sečnjo lesa - kot je razvidno iz naslednje tabele poprečnih delovnih norm - se vidi, da do vključno leta 1964 ni šlo toliko za spremembo - dvig delovnih norm, kot za prodor mehanizacije v sečnjo lesa.

Pozneje pa se razume, se je z uvedbo motornih žag, povečala tudi storilnost, kar je inelo za posledico tudi dvig delovnih norm. Popolnoma zgrešeno bi namreč bilo uvajati katerokoli mehanizacijo, ne da bi pri tem računali na neke določene koristi. Le-te se pri nas izražajo med drugim tudi v višjem standardu našega delavca. Pri motornih žagah konkretno pa se to izraža v večjem efektu, s tem v zvezi v večjem zaslužku, manjšem naporu, krajšem delovnem času itd.

Popolnoma razumljivo torej je, da so se v razdobju nekaj let, z ozirom na delo z motornimi žagami, spreminjali tudi poprečni normativi sečnje lesa v 8 urah. Le-ti se namreč, neoziraje se na delo z motorno žago, letno nekoliko spreminjajo tudi v odvisnosti od kub. srednjega drevesa, kvalitete terena, itd. Spreminjanje normativov je šlo takole, kot prikazuje naslednja tabela /MŽ=mot.žaga; RŽ= ročna žaga/.

Tabela poprečnih delovnih norm sečnje lesa:

Poprečna norma za GG z ozirom na kubaturo sred.drevesa						
		1961	1962	1963	1964	1965
		RŽ MŽ	RŽ MŽ	RŽ MŽ	MŽ	MŽ
Iglavci teh.les	m3	2,3	2,5	2,8	2,9	3,5
Listavci teh.les	m3	2,5	2,8	3,0	3,0	3,6
Drva	prm	2,0	2,0	2,2	2,2	2,2

Poprečna norma za GG z ozirom na kubaturo sred.drevesa						
		1966	1967	1968	1969	1970
		MŽ	MŽ	MŽ	MŽ	MŽ
Iglavci teh.les	m3	3,7	4,0	4,0	4,0	4,3
List.teh.l.	m3	3,8	3,8	3,7	3,7	4,3
Drva prm	prm	2,7	2,7	3,3	3,3	3,5

Do večje spremembe normativov v sečnji lesa je prišlo leta 1965 in leta 1970. Prvič je prišlo do revizije normativov zaradi popolnega mehaniziranja sečnje lesa z motornimi žagami, drugič v letu 1970 pa s sklepom DS, da se z občutnim dvigom osebnih dohodkov dvignejo tudi normativi za 10 %.

Na koncu bi še omenil znano staro pravilo, da ima vsaka medalja dve plati, oziroma vsaka stvar dobre in slabe strani. Napačno bi bilo torej misliti, da ima uvedba motornih žag v sečnjo samo pozitivne strani. Poleg pozitivnih, ki sem jih v glavnem že omenil, ima motorka namreč tudi nekaj slabih strani, ki so se v teh desetih letih pri nekaterih delavcih žal že močno pokazale. Najbolj nevarne med njimi, za katere pa v gozdarstvu prej nismo vedeli, sta ropot in tresenje. Teh nevarnosti se moramo zavedati in jih s pravilno tehniko dela, vzdrževanjem žag in osebno zaščito zmanjševati, kajti zanemarjanje tega bi podjetje lahko privedlo do velikih finančnih izgub s tem, da bi veliko delavcev lahko postalo nesposobnih za sekaško delo. Upajmo, da razvoj tehnike na področju motornih žag še ni prišel povsem do konca in da se bodo tudi tu verjetno še našle določene rešitve.

dipl. ing. Jože Kure

SAMOUPRAVNI SPORAZUM JE SPREJET

Pred nami je razgrnjen samoupravni sporazum, ki je bil 1. oktobra 1971 v Ljubljani verificiran.

Samoupravni sporazum je pripomogel uskladiti nesorazmerja in velike razlike v osebnih dohodkih in drugih izplačilih, ki so jih prejeli delavci v posameznih delovnih organizacijah. Iz tega izhaja, da je startna osnova osebnih dohodkov, od katerih se ne plačuje davek, za vse delovne organizacije, ki so sporazum podpisale približno enaka. Povišani osebni dohodki pa so lahko le rezultat povečane produktivnosti dela. Tako se je uveljavilo načelo "za enako delo, enako plačilo". Ta sporazum je torej odpravil napake iz prejšnjih let, ko si je vsak kolektiv sam predpisoval osebne dohodke ne glede na proizvodne rezultate.

Podlaga za sprejem samoupravnega sporazuma je zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje in delitev dohodka in osebnih dohodkov in splošni družbeni dogovor, podpisan po predstavniku izvršnega sveta SRS, gospodarske zbornice in republiškega odbora sindikata.

Predlog samoupravnega sporazuma je izdelala komisija pri združenju gospodarskih organizacij. Naši samoupravni organi, delavski svet in svet lastnikov gozdov so sprejeli sporazum na seji dne 27. 8. 1971.

Samoupravni sporazum je s tem v veljavi. Z njim pa moramo uskladiti naš pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Njegova vsebina je naslednja:

Na podlagi 1., 2., 6. in 7. člena zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov /Ur.l. SRS 4/71, v nadaljnjem besedilu: zakon/ so podpisane gospodarske organizacije gozdarstva SRS sklenile naslednji

S A M O U P R A V N I S P O R A Z U M

o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

I. TEMELJNA NAČELA

1. člen

Pri določanju izhodišč za sestavo tega sporazuma so podpisnice tega sporazuma izhajale iz težkih pogojev dela in fizičnih naporov delavcev ter iz doseženih finančnih rezultatov poslovanja.

2. člen

Podpisnice tega sporazuma se zavezujejo, da se bodo pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov ravnale po določbah sporazuma in da bo razmerje pri delitvi dohodka na sredstva za sklade in sredstva za osebne dohodke ustrezalo doseženim rezultatom dela ter poslovnim uspehom, pri čemer bodo praviloma sredstva za razširjeno reprodukcijo rastla hitreje kot sredstva za osebne dohodke.

3. člen

Podpisnice se zavezujejo, da bodo dosledno uresničevale načelo delitve po delu in doseženih uspehih posameznika in organizacij združenega dela.

II. DELITEV DOHODKA

4. člen

Doseženi dohodek delijo podpisnice sporazuma samostojno v

skladu s svojimi internimi akti, upoštevajoč pri tem določila tega sporazuma.

Dohodek se ugotavlja s periodičnimi obračuni in letnim zaključnim računom.

5. člen

Doseženi dohodek je po tem sporazumu celotni dohodek zmanjšan za materialne stroške, amortizacijo po predpisanih stopnjah, za pogodbene in zakonske obveznosti.

6. člen

Podpisnice sporazuma se obvezujejo iz dohodka formirati najmanj 4 % od obračunskih osebnih dohodkov za sredstva za stanovanjsko izgradnjo /zakonske obveznosti/.

7. člen

Podpisnice sporazuma se obvezujejo, da bodo iz doseženega dohodka po 5. členu tega sporazuma zmanjšanega za osebne dohodke po 1., 2. in 3. točki 11. člena tega sporazuma ter za obračunano amortizacijo iznad predpisanih stopenj obvezno formirali:

- minimalna sredstva za akumulacijo in
- minimalna sredstva za skupne potrebe članov delovne skupnosti /minimalni sklad skupne porabe/.

8. člen

V smislu tega sporazuma so sredstva za akumulacijo tisti del dohodka, ki se po zaključnem računu nameni poslovnemu skladu in rezervnemu skladu delovne organizacije.

Minimalna akumulacija se formira v višini najmanj 2 % od dohodka po 5. členu tega sporazuma, pri čemer se upošteva obračunana amortizacija iznad predpisanih stopenj.

9. člen

Minimalna sredstva za skupne potrebe delavcev so:

- regres za letni dopust po din 300,00 na leto na zaposlenega delavca in
- 1 % od obračunanih osebnih dohodkov za strokovna izobraževanja.

Kolikor ima delovna organizacija sredstva namenjena v prejšnjem odstavku na razpolago iz sredstev sklada skupne porabe, ki so preostala iz preteklega leta, ni dolžna oblikovati ta sredstva iz delitve dohodka.

III. OSEBNI DOHODKI

10. člen

Podpisnice sporazuma delijo osebne dohodke v skladu s svojimi internimi akti, upoštevajoč pri tem določila tega sporazuma.

11. člen

Sredstva za osebne dohodke delavcev, ki niso podpržena plačilu prispevka na presežena sredstva, so po tem sporazumu:

1. kalkulatívni osebni dohodki,
2. dejansko izplačani dodatki za delo v podaljšanem delovnem času, v nočnem času, za delo ob državnih praznikih, za delo ob dela prostih dnevih in nedeljah.
3. dejansko izplačani zneski za delo po civilno-pravnih pogodbah in za dopolnilno delo delavcem iz drugih delovnih organizacij in
4. stimulatívni osebni dohodki.

KALKULATIVNI OSEBNI DOHODKI

12. člen

Podpisnice sporazuma so se dogovorile, da bodo delavce v neposredni proizvodnji po poklicih razvrstile v obračunske skupine I. do IV.

Delovna mesta oziroma poklici so razvidni iz tabele št. 1, ki je sestavni del tega sporazuma.

13. člen

Višina KOD za posamezne obračunske skupine, ki pa ne pomenijo dejanskih osebnih dohodkov za zaposlene v skupini znašajo:

- I. za skupino delavcev, ki niso pridobili nobene kvalifikacije je neto KOD 800,00 din na mesec;
- II. za skupino delavcev, ki so se po osnovnem šolanju priučili za določena dela ali poklice in vsa delovna mesta navedena v prilogi št. 1 pod II. obračunsko skupino je neto KOD 900,00 din na mesec
- III. za skupino delavcev, ki so končali poklicno šolo po zakonu o srednjem šolstvu in vsa delovna mesta navedena v prilogi št. 1 pod III. obračunsko skupino je neto KOD 1.450,00 din na mesec;
- IV. za skupino delavcev, ki so končali splošne srednje šole, tehnikume, delovodske šole, tehnične šole, tehnične srednje šole, če je trajalo to šolanje najmanj 3 leta; za delavce z izpitom za visokokvalificiranega delavca, za delavce ki so opravili z zakonom predpisani strokovni izpit za pridobitev srednje strokovne izobrazbe in vsa delovna mesta v prilogi št. 1 pod IV. obračunske skupine, je neto KOD 1.700,00 din na mesec;
- V. za skupino delavcev, ki so končali višjo šolo, prvo stopnjo fakultete oziroma opravili z zakonom predpisani strokovni izpit za pridobitev višje strokovne izobrazbe je neto KOD 2.000,00 din na mesec;
- VI. za skupino delavcev z diplomo visoke šole ali fakultete znaša neto KOD 2.500,00 din na mesec;
- VII. za skupino delavcev, ki so po diplomi visoke šole ali fakultete opravili še javno priznano specializacijo znaša neto KOD 2.700,00 din na mesec.

Vsi ti zneski veljajo za 182 ur dela.

Za delovna mesta, ki so s splošnim aktom podpisnice sporazuma določena kot vodilna in za delavce, ki so individualni izvršilni organi upravljanja, se obračunavajo kalkulatívni neto mesečni osebni dohodki po dejanski strokovni usposobljenosti delavca na takem delovnem mestu povečani za 40 %.

Navedeni znesku kalkulatívni neto osebni dohodkov se ob koncu leta povečujejo v skladu z ugotovljenimi povečanji življenskih stroškov, kadar Zavod SRS za statistiko ugotovi, da je porast življenskih stroškov večji kot 5 % letno, pri tem je treba skladno z ekonomsko politiko SRS upoštevati porast družbene proizvodnosti dela.

14. člen

Glede na težavnost in pogoje dela se delovna mesta oziroma poklici razvrščajo v tri skupine, ki imajo naslednje mesečne dohodke za 182 ur dela na mesec:

I. skupina	din	400,00
II. skupina	din	275,00
III. skupina	din	150,00

Delovna mesta oziroma poklici po zgoraj navedenih skupinah so razvidni iz tabele št. 2, ki je sestavni del tega sporazuma.

Za dodatke po tem členu se zvišajo kalkulatívni osebni dohodki iz 13. člena tega sporazuma.

15. člen

Glede na zelo istovrstno dejavnost 13 podpisnic sporazuma /95 % zaposlenih/ ter s tem v zvezi podobno zahtevano kvalifikacijsko strukturo delavcev tako po poklicih kot po pogojih dela, se na podlagi izračuna v tabeli št. 3 tega sporazuma uporablja enotna struktura zaposlenih delavcev v obračunskih skupinah I. do IV. in to tako, da se od skupnega števila delavcev v teh skupinah, ugotovljenih iz števila plačanih ur, opredeli v

- I. obračunsko skupino: 4 %
- II. obračunsko skupino: 24 %
- III. obračunsko skupino: 58 %
- IV. obračunsko skupino: 14 %

Glede na izračun po tabeli št. 3 ter v zvezi s 13. in 14. členom tega sporazuma se na podlagi izračuna v tabeli št. 4 tega sporazuma določajo naslednji poprečni kalkulatívni osebni dohodki v obračunskih skupinah I. do IV.:

I. obračunska skupina	din	887,00
II. obračunska skupina	din	1.083,00
III. obračunska skupina	din	1.780,00
IV. obračunska skupina	din	1.821,00

Podpisnice sporazuma se obvezujejo do konca meseca marca vsakega leta na podlagi zaključnega obračuna za preteklo leto izdelati nov izračun poprečja KOD na podlagi dejansko zaposlenih v preteklem letu po posameznih obračunskih postavkah ter težavnosti in pogojev dela.

Na ta način na novo izračunane poprečne postavke veljajo potem za tekoče leto.

16. člen

Število zaposlenih, ki služi za izračun nase kalkulatívni osebni dohodkov se izračuna po naslednjem obrazcu:

$$\text{število zaposlenih} = \frac{\text{štev.izplač.ur v breme podj.v obrač.dobi}}{182 \times \text{število mesecev v obrač.dobi}}$$

V število plačanih ur v breme podjetja vštévamo:

- 1. ure za efektivno opravljeno delo
- 2. ure za čas rednega in izrednega plačanega dopusta,
- 3. ure za dan državnih in narodnih praznikov za katere se izplača nadomestilo osebnega dohodka,

4. ure ~~zdržanosti~~ od dela zaradi bolezni do 30 dni, in
5. ure za plačane zastoje dela /sneg, dež ipd./.

Število zaposlenih izračunano za vsako kvalifikacijsko skupino posebej.

17. člen

Nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni do 30 dni mora znašati najmanj 80 % osebnega dohodka, ki ga je delavec prejel poprečno v preteklem letu.

Nadomestilo za čas odsotnosti zaradi poklicnih obolenj ali nesreče pri delu znaša 100 % od poprečnega osebnega dohodka preteklega leta.

Nadomestilo za odsotnost dela zaradi bolezni ne sme biti manjše od minimalnega osebnega dohodka, ki ga določa zakon.

DODATKI

18. člen

Višino dodatka za delo v podaljšanem delovnem času, v nočnem času ob dela prostem dnevu in na dan državnih praznikov določi vsaka podpisnica sporazuma v svojem splošnem aktu, vendar mora biti:

- najmanj 25 % za nočno delo,
- najmanj 50 % za delo v podaljšanem delovnem času in ob dela prostem dnevu,
- najmanj 100 % za delo na dan državnih praznikov,
- najmanj 30 % za delo ob nedeljah,

vse računano, na obračunsko osnovo delavca.

Dodatki se med seboj ne izključujejo.

IZPLAČILA PO CIVILNO-PRAVNIH POGODBAH IN ZA DOPOLNILNO DELO

19. člen

Podpisnice sporazuma se obvezujejo, da bodo izplačevanje zaslužkov za delo po civilno-pravnih pogodbah /čl.140 TZDR/ in za dopolnilno delo delavcem iz drugih delovnih organizacij posebej obravnavale na najvišjem organu samoupravljanja ob periodičnih obračunih in ob zaključnem računu.

STIMULATIVNI OSEBNI DOHODKI

20. člen

Stimulativni osebni dohodki se izračunavajo po formuli, in sicer:

$$F_s = \frac{K_1 \times d}{D} \times /1 + \frac{d}{K_2 \times DSR} / \times /1 + \frac{D}{K_3 \times KOD} / \times$$

$$\times /1 + \frac{OSR}{K_4 \times KOD} /$$

D = doseženi dohodek

d = ostanek dohodka

DSR = vložena družbena sredstva

OSR = osnovna sredstva

K_{1-4} = konstante

21. člen

Konstante iz 20. člena tega sporazuma so naslednje:

K_1 je :

1. 0,45 za gozdno gospodarstvo Celje, Gozdno gospodarstvo Ljubljana in za Zavod za pogozdovanje in melioracijo krasa Sežana,

2. 0,40 za Gozdno gospodarstvo Brežice, Gozdno gospodarstvo Kranj, Gozdno gospodarstvo Maribor, Gozdno gospodarstvo Novo mesto, Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, Soško gozdno gospodarstvo Tolmin in Gozdarstvo in lesna industrija Nazarje ter

3. 0,35 za vse druge podpisnice sporazuma.

Druge konstante inajo naslednje vrednosti:

K_2	=	2
K_3	=	20
K_4	=	30

22. člen

Podpisnice sporazuma se obvezujejo, da bodo dodatna sredstva za akumulacijo naraščala hitreje kot izplačila stimulatивnih osebnih dohodkov.

Če bi na osnovi izračuna sredstev za stimulacijo po 20. členu posamezna podpisnica sporazuma dosegla višjo stopnjo stimulacije kot 25 % računano na kalkulatívne osebne dohodke, bo vse dotlej dokler ne bodo sprejete tozadevne splošne smernice, namenila za stimulatívni del osebnih dohodkov največ 25 %.

NAJNIŽJI IN NAJVIŠJI OSEBNI DOHODKI

23. člen

Podpisnice sporazuma zagotavljajo, da bo najnižji osebni dohodek za polni delovni čas in normalni delovni učinek neto din 900,00.

24. člen

Najvišji osebni dohodek za normalni delovni uspeh v polnem delovnem času v posameznem podjetju mora biti v odvisnosti od:

1. poprečnega KOD v podjetju, in
2. velikosti delovne organizacije.

Najvišji osebni dohodek se izračuna po enačbi:

$$\frac{\text{Poprečno število zaposlenih} \times 7 + 12.000}{\text{Poprečno število zaposlenih} + 5.000} \times \text{poprečni KOD}$$

Poprečno število zaposlenih se izračuna na podlagi stanja zaposlenih na koncu meseca na ta način, da seštejemo za letno poprečje stanje zaposlenih za vseh 12 mesecev in vsoto delimo z 12.

Število zaposlenih po prejšnjem odstavku se pri vseh gozdnih gospodarstvih, GLINU v Nazarjih ter pri Zavodu za pogozdovanje in melioracijo krasa v Sežani poveča za vsakih 411 nž neto gozdne proizvodnje zasebnega sektorja v poslovnem letu za 1 zaposlenega.

Najvišji OD izračunan^{za} normalni delovni učinek po prejšnjem odstavku ne sme presegati din 6.000,00 neto na mesec.

Najvišji odstotek stimulacije za najvišji osebni dohodek je odvisen od odstotka stimulacije doseženega za celotno delovno organizacijo:

Odstotek stimulacije
delovne organizacije:

do 20 %

do 30 %

Odstotek stimulacije
za najvišji OD:

v enaki višini kot
je bil dosežen za
delovno organizacijo

20 % ter po pol %
za vsak % nad 20 %

Pri organizaciji od člena 34. do 36. tega sporazuma ne sme najvišji osebni dohodek presegati poprečje najvišjega OD 13 gozdnogospodarskih organizacij.

DRUGA IZPLAČILA OSEBNIH DOHODKOV

25. člen

Osební dohodki, ki jih podpisnice sporazuma lahko izplačujejo v skladu s svojimi splošnimi akti v obliki drugih dodatkov kot n.pr.: dodatek na stalnost ipd., ne povečujejo skupne nase osebnih dohodkov, ki ni podvržena plačilu prispevka na presežena sredstva po 11. členu tega sporazuma.

Izplačilo odpravnine ob upokojitvi ali smrti delavca ne sme presegati dveh poprečnih mesečnih osebnih dohodkov delovne organizacije. Izplačane odpravnine se izplačujejo iz sredstev sklada skupne porabe.

26. člen

Če ugotovi organizacija združenega dela ob zaključnem računu, da je porabila za osebne dohodke manj sredstev kot bi jih lahko po 11. členu tega sporazuma, lahko nameni razliko:

a/ v rezervni sklad osebnih dohodkov ali

b/ v ostale sklade podjetja.

27. člen

Odškodnine za novatorstvo, racionalizatorstvo ter za tehnične izboljšave se izplačujejo v skladu s splošnimi akti podpisnic sporazuma, ne glede na vir financiranja. Ta izplačila niso obremenjena s prispevkom za presežene osebne dohodke.

28. člen

Podpisnice sporazuma se obvezujejo, da bodo v investicijskih programih, ki predvidevajo morabitno znižanje števila zaposlenih, predvideli zagotovitev zaposlitve v lastni ali drugi delovni organizaciji za delavce, ki bodo zaradi izvajanja investicijskega programa ob zaposlitev v delovni organizaciji.

III. OSEBNI PREJEMKI IZ SKLADA SKUPNE PORABE

29. člen

Podpisnice sporazuma soglašajo, da ne bodo v breme sklada skupne porabe izplačevale drugih osebnih prejemkov kot:

1. regres za letni dopust najmanj din 300,00, a največ din 600,00 na leto za zaposlenega delavca.

Ta sredstva vključujejo tudi regresiranje oskrbnega dne v počitniških domovih.

Višino regresa za letni dopust po delavcu in način delitve določa vsaka podpisnica sporazuma s splošnim akton.

2. regres za prehrano do največ din 50,00 na neseć na zaposlenega delavca. Regres za prehrano se ne sme izplačevati v gotovini.
3. novoletne nagrade upokoјencem delovne organizacije v gotovini ali naravi, ki jo določi samoupravni organ delovne organizacije.
4. Štipendije in podobna izplačila iz naslova strokovnega izobraževanja.

Če podpisnice samoupravnega sporazuma izplačujejo za regres za letni dopust in prehrano večje zneske od navedenih v prejšnjem odstavku, se takšni presežki vračunajo v obseg sredstev po 21. členu zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o nerilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

IV. OSEBNI PREJEMKI V BREME MATERIALNIH STROŠKOV

30. člen

Podpisnice sporazuma soglašajo, da ne bodo v breme materialnih stroškov izplačevale višjih zneskov kot:

- za polno tuzensko dnevnicu din 80,00 in stroške prenočevanja po predloženem računu,
- dnevnice za potovanja v tujino v višini določeni s predpisom za upravne organe /Uradni list SFRJ št. 24/69/,
- prevoz na delo in z dela, ne več kot po tarifi javnih prevoznih sredstev, bodisi z vlakom ali avtobusom,
- za prevoz delavcev na službenem potovanju v višini tarife prevoznih stroškov javnega prevoznega sredstva, odrejenega v potnem nalogu,
- povračilo za uporabo lastnega vozila za službene namene do din 0,90 za dejansko prevoženi kilometer, s čimer se izloča obračun pavšala,
- za terenski dodatek do din 700,00 neto na mesec.
- povračilo zaradi zvišanih stroškov za ločeno življenje do din 500,00 na mesec.

Terenski dodatek in povračilo zaradi zvišanih stroškov za ločeno življenje se medsebojno izključujeta.

31. člen

Druge osebne prejemke v breme materialnih stroškov kot so:

- avtorski honorarji,
- nagrade za del učencem poklicnih šol, študentom in dijakom visokih, višjih in srednjih šol za uspešno opravljeno prakso,
- selitvene stroške,

izplačujejo podpisnice sporazuma v skladu s svojimi internimi akti in veljavnimi splošnimi predpisi.

32. člen

Zneski za financiranje skupnih potreb /28. člen/ in osebni prejemki, ki bremenijo materialne stroške /29. člen/ se valorizirajo skladno z 9. členom splošnega družbenega dogovora.

V. POSEBNA DOLOČILA ZA NEKATERE DELOVNE ORGANIZACIJE

GLIN, NAZARJE

33. člen

Za delavce gospodarske organizacije GLIN Nazarje, ki so zaposleni v lesno-predelovalni proizvodnji veljajo kalkulativni osebni dohodki iz ustreznega samoupravnega sporazuma lesno-predelovalne industrije.

Najvišji osebni dohodek se lahko določa po samoupravnem sporazumu gozdarstva ali po samoupravnem sporazumu lesne industrije SRS.

Vsa druga določila tega sporazuma veljajo za GLIN, Nazarje kot celoto /stimulativni osebni dohodki, drugi osebni prejemki in drugo/.

SEMESADIKE, MENGEŠ

34. člen

Za delavce Semesadike, Mengeš velja razporeditev delavcev po poklicih oziroma delovnih mestih iz priloge št. 1 ter KOD po 13. členu tega sporazuma.

BIRO ZA GOZDARSKO NAČRTOVANJE, LJUBLJANA in GOZDARSKI ŠOLSKI CENTER, POSTOJNA

35. člen

Kalkulativni osebni dohodki so pri Biroju za gozdarsko načrtovanje, Ljubljana ter pri Gozdarskem šolskem centru Postojna kalkulativni osebni dohodki po 13. členu tega sporazuma povečani za 20 %.

BIRO POSLOVNEGA ZDRUŽENJA GOZDNOGOSPODARSKIH ORGANIZACIJ,
LJUBLJANA

36. člen

Kalkulativni osebni dohodki so pri Biroju poslovnega združenja kalkulativni osebni dohodki po 13. členu tega sporazuma povečani za 20 % ter za poprečni faktor stimulacije članov Poslovnega združenja.

Osebni dohodki v mejah prvega odstavka tega člena se določajo skladno s statutom Poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij in morajo zagotavljati enako raven osebnih dohodkov, kot je dosežena za strokovno enaka delovna mesta v gozdnogospodarskih organizacijah članicah združenja.

Najvišji osebni dohodek v biroju združenja ne sme presegati poprečja izplačanih najvišjih osebnih dohodkov v 13 gozdnogospodarskih organizacijah tega sporazuma.

VI. IZVAJANJE SPORAZUMA

37. člen

Organa za izvajanje tega sporazuma sta:

- upravni odbor Poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij /samo podpisnice sporazuma/, ki je skupna komisija za oblikovanje samoupravnega sporazuma,
- izvršilni odbor.

38. člen

V upravnem odboru združenja ima polno glasovalno pravico tudi predstavnik Gozdarskega šolskega centra, Postojna in drugi podpisniki samoupravnega sporazuma, ki niso člani Poslovnega združenja.

39. člen

Upravni odbor združenja v funkciji organa za izvajanje tega sporazuma se sestaja po potrebi, vendar najmanj enkrat na leto.

Sejo upravnega odbora združenja v funkciji organa za izvajanje tega sporazuma sklicuje predsednik upravnega odbora na predlog izvršilnega odbora ali na zahtevo vsaj polovice podpisnic sporazuma.

40. člen

Naloge upravnega odbora združenja so:

- da sklepa o izvajanju in učinkovitosti sporazuma;
- da obravnava predloge za spremembo in dopolnitev sporazuma;
- da obravnava in sklepa o drugih vprašanjih pomenbnih za podpisnice sporazuma;
- da voli izvršilni odbor.

41. člen

Izvršilni odbor sestavlja 7 članov iz vrst podpisnic sporazuma. V izvršilnem odboru ne more biti iz iste organizacije - podpisnice sporazuma več kot en član.

42. člen

Izvršilni odbor ima naslednje naloge:

- organizira zbiranje, obdelavo in preverjanje podatkov o izvajanju sporazuma pomembnih za oceno ali podpisnice delijo sredstva za osebne dohodke in izplačujejo osebne prejemke, ki gredo v breme materialnih stroškov po določbah tega sporazuma;
- vodi operativne posle izvajanja sporazuma;
- analizira delovanje in izvajanje sporazuma;
- ocenjuje upravičenost sklicanja upravnega odbora združenja na zahtevo manj kot polovice podpisnic sporazuma z namenom, da se na zboru razpravlja o spremembi in dopolnitvi sporazuma;

- daje predloge za sklicanje in pripravljanje poročila za upravni odbor;
- daje pojasnila za uporabo določb sporazuma.

43. člen

Predsednika in tajnika izvršilnega odbora izvoli upravni odbor združenja.

44. člen

Izvršilni odbor ima svoj sedež v poslovnih prostorih združenja Ljubljana, Miklošičeva 38.

45. člen

Vsaka od podpisnic tega sporazuma lahko kadarkoli predlaga spremembo ali dopolnitev sporazuma.

Za spremembo in dopolnitve velja enak postopek kot za sprejem tega sporazuma.

46. člen

Vsaka podpisnica sporazuma lahko kadarkoli izstopi iz sporazuma. Svoj izstop mora sporočiti upravnemu odboru združenja, Republiškem odboru sindikata industrije in rudarstva ter Republiški verifikacijski komisiji. Izstop velja od 1. januarja naslednjega leta.

47. člen

K sporazumu lahko naknadno pristopi katerakoli organizacija združenega dela gozdarstva Slovenije pod pogojem, da v celoti sprejme določbe sporazuma.

VII. KONČNE DOLOČBE

48. člen

Sporazum je sprejet, ko da nanj soglasje republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, ga verifikira republiška verifikacijska komisija in ko je vpisan v register samoupravnih sporazumov.

49. člen

Sporazum je sklenjen za nedoločen čas

50. člen

Določila tega sporazuma se uporabljajo:

- glede delitve dohodka in osebnih dohodkov od 1. maja 1971;
- druge določbe pa od 1. naslednjega meseca po sprejetju in verifikaciji sporazuma.

51. člen

Podpisnice tega sporazuma so soglasne, da bodo svoje splošne akte prilagodile določbam tega sporazuma najkasneje v treh mesecih po verifikaciji tega sporazuma.

Tabela št. 1

RAZVRSTITEV DELAVCEV V NEPOSREDNI PROIZVODNJI PO POKLICIH
OZIROMA DELOVNIH MESTIH

- I. skupina KOD: snažilke, čistilke, vratarji, hišniki /ki niso kurjači/, čuvaji, kurirji, gradbeni delavci brez kvalifikacij in izkušenj ter kuharice brez kvalifikacij in izkušenj.
- II. skupina KOD: drevesničar, delavec pri urejanju, voznik - konjar, skladiščni delavci, cestarji, priučeni gradbeni delavci in priučene kuharice.
- III. skupina KOD: gozdni delavci: sekači, gojitelji, nakladalci, pri spravilu, delovodje, skupinovodje pri urejanju, skupinovodje v drevesnici, delovodje - logarji, lovski čuvaji. Kvalificirani mehaniki, traktoristi in pomočniki, kvalificirani gradbeni delavci ter kvalificirane kuharice.
- IV. skupina KOD: šoferji, visokokvalificirani mehaniki, visokokvalificirani gradbeni delavci.

Tabela št. 2

RAZVRSTITEV DELAVCEV OZIROMA OPRAVIL PO TEŽAVNOSTIH IN POSEBNIH POGOJIH DELA

I. skupina: Dodatek na težavnost dela, to je prekomerne vibracije, močan ropot, izpušni plini, prah, močna fizična občasna naprezanja, nevarnosti premikajočih se predmetov in umazano delo: din 250,00

Dodatek zaradi atmosferskih pogojev din 150,00

Skupaj neto mesečni dodatek din 400,00

Gozdni delavec - sekač,
gozdni delavec - gojitelj,
gozdni delavec - nakladalec,
gozdni delavec - pri spravilu,
traktoristi in pomočniki,
vozniki - konjarji.

Ker gozdarski delavec dela na več delih je izračun dodatkov poenostavljen.

II. Skupina: Dodatek za težavnost dela, to je fizično naprezanje, nevarno delo in večja možnost poškodb din 125,00

Dodatek zaradi atmosferskih pogojev din 150,00

Skupaj neto mesečni dodatek din 275,00

Delavec pri urejanju,
strojniki pri žičnicah, gradbenih strojih in pri drugih strojih,
šoferji,
cestarji,
gradbeni delavci.

III. skupina: Dodatek zaradi atmosferskih pogojev din 150,00

Delovodja, skupinovodje v drevesnici, delovodje - logarji, drevesničar, skupinovodja pri traktoristih, taksatorji, revirni vodje, lovski čuvaji, merilci lesa in delovodje cestarjev ter vodstveno gozdarsko osebje, ki dela na terenu.

Tabela št. 3

STRUKTURA ZAPOSLENIH PO KVALIFIKACIJSKIH SKUPINAH PO
PODATKIH ORGANIZACIJ

Zap. št.	ORGANIZACIJA	I	II	III	IV	V	VI	Št. ZAP.
1.	GG BLED	2,6	14,6	60,4	18,1	0,5	3,8	604
2.	GG BREŽICE	9,6	18,4	53,8	15,-	0,5	2,7	408
3.	GG CELJE	6,9	8,6	63,9	14,6	0,3	5,7	405
4.	GG KOČEVJE	4,6	31,3	50,4	10,6	0,1	3,-	756
5.	GG KRANJ	5,3	7,9	65,1	17,3	1,1	3,3	571
6.	GG LJUBLJANA	0,5	21,5	60,1	11,2	-	6,7	614
7.	GG MARIBOR	0,5	27,4	56,-	12,2	0,3	3,1	973
8.	GLIN NAZARJE	3,6	41,3	41,3	10,-	0,9	2,9	686
9.	GG NOVO MESTO	1,-	22,9	58,4	14,8	0,6	2,3	691
10.	GG POSTOJNA	5,4	27,-	53,-	11,5	0,5	2,6	778
11.	GG SLOVENJ GRADEC	7,5	23,5	50,-	14,8	0,8	3,4	899
12.	SGG TOLMIN	2,6	11,9	69,7	11,9	0,2	3,7	545
13.	ZAVOD SEŽANA	1,-	12,4	59,8	23,7	1,-	2,1	97
	POPREČJE	3,9	22,7	56,1	13,4	0,5	3,4	8027

POPREČJE SKUPIN I. do IV. /= 100 %/:

I. obračunska skupina:	4,05 %
II. obračunska skupina:	23,58 %
III. obračunska skupina:	58,39 %
IV. obračunska skupina:	13,98 %

Tabela št. 4

KORIGIRANA STRUKTURA ZAPOSLENIH NA PODLAGI POPREČIJ
ZA SKUPINE I. - IV.

GG	1	2	3	4	5	6	Skupaj
BLED	23	137	337	81	3	23	604
BREŽICE	16	93	231	55	2	11	408
CELJE	15	90	223	53	1	23	405
KOČEVJE	30	173	426	103	1	23	456
KRANJ	22	129	319	76	6	19	571
LJUBLJANA	23	135	335	80	-	41	614
MARIBOR	38	222	549	131	3	30	973
NAZARJE	27	155	385	93	6	20	686
NOVO MESTO	27	158	392	94	4	16	691
POSTOJNA	31	178	440	105	4	20	778
SLOVENJ GRADEC	35	202	503	121	7	31	899
TOLMIN	21	124	306	73	1	20	545
SEŽANA	4	22	55	13	1	2	97
SKUPAJ:	312	1818	4501	1078	39	279	8027

PREGLED IN IZRAČUN DODATKOV ZA TEŽAVNOST IN POSEBNE POGOJE DELA

Število upravičencev do dodatkov:

SKUPINA	Po	Po	Po	Po	Skupaj	V dinarjih	
KVALIF.	400,00	275,00	150,00	---	delavcev	Skupaj	Na del.
I.	-	86	24	202	312	27.250,00	87,00
II.	384	533	222	679	1818	333.475,00	183,00
III.	3239	318	693	251	4501	1.487.000,00	330,00
IV.	-	298	322	458	1078	130.250,00	121,00
SKUPAJ:	3623	1235	1261	1590	7709	1.977.975,00	256,00

USTANOVITEV SMUČARSKEGA KLUBA "GOZDAR"

Na zadnjem sestanku upravnega odbora SŠD Gozdar smo člani tega odbora ugotovili, da ima od vseh športnih panog največ pristašev zimski šport-smučanje. Poznano nam je, da je smučanje povezano z gozdarskim poklicem, zato je potrebno, da se končno pričnemo ukvarjati s smučanjem bolj resno. V letošnjem letu smo prejeli nepričakovano veliko število prijav za članstvo v dosedanje smučarsko sekcijo pri SŠD Gozdar /70 prijav/. Iz prijav je razvidno, da želijo postati člani smučarske sekcije naši delavci in njihovi otroci. Člani odbora smučarske sekcije smo se znašli pred težko nalogo, kako omogočiti vsen članom smučarske sekcije aktivno udejstvovanje v smučarskem športu. Člani odbora smo sklenili, da bomo organizirali za delavce našega podjetja tekaški tečaj, za otroke pa smučarske tečaje. Po smučarskem tečaju bomo priredili nekaj tekmovanj v okviru podjetja, mlajše člane pa bomo poslali tudi na druga tekmovanja v Sloveniji. Otroci inajo možnost, da tekmujejo kot cicibani, mlajši pionirji in starejši pionirji /od 6-12. leta/. Z ozirom na to, da nora biti tekmovalec član nekega smučarskega kluba, smo člani odbora preimenovali našo dosedanje smučarsko sekcijo v samostojen smučarski klub in ga tudi registrirali pri republiški smučarski zvezi kot smučarski klub GOZDAR- Poleg pravice tekmovanja, ima klub tudi pravico do finančnih sredstev pri Občinski zvezi za telesno kulturo, čeprav le-ta niso na zadovoljivi višini.

Z ozirom na tako veliko število članov smučarskega kluba, ki želijo aktivno sodelovati v smučarskem športu, smo člani odbora mnenja, da ima naš smučarski klub lepe perspektive v tem vse bolj razvijajočem se športu. Postavlja se samo vprašanje, kako bomo prebrodili edini problem, to so finančna sredstva. Za letošnjo sezono bomo nujno potrebovali dober stari milijon, za katerega lahko zaprosimo samo pri našem podjetju. Za drugo leto pa obstojajo možnosti, da pridemo do denarja tudi izven podjetja. Nekaj denarja bomo poskusili zaslužiti tudi sami člani kluba z udarniško akcijo, za katero je mladina vedno pripravljena.

Program društva za zimsko sezono 1971/72 je naslednji:

1. V času zinskih šolskih počitnic, bomo organizirali petdnevne snučarske tečaje za otroke članov kolektiva Gozdnega gospodarstva. Tečaji bodo od 25. - 30.1. 1972. Prijavilo se je že 57 otrok. Tečaje bodo vodili voditelji snučanja. Na tečaje v Črmošnjicah se je prijavilo 15 tečajnikov, v Dolenjskih Toplicah 12 tečajnikov in v Novem mestu 30 tečajnikov.
Vsi tečajniki razen iz Črmošnjic se bodo vsak dan vračali domov. Otroci, ki bodo obiskovali tečaj v Črmošnjicah, so predvideni za bodoče teknovalce /star. od 6 - 8 let/. Ta tečaj bo vodil voditelj snučanja Janez Rustja. Za tečaj v Črmošnjicah so predvideni največji stroški. Zato smo se domenili, da bi pol stroškov kril klub ostalo pa starši.
2. Na željo mnogih članov smo v program vnesli tudi nadaljevalni tečaj za starejše člane našega kolektiva. Tečaj je predviden v Črmošnjicah od 20. 1. - 23. 1. 1972. Vse stroške bi krili dani sani, razen enolončnice, ki jo bo plačal SK "Gozdar".
3. SK "Gozdar" je prevzel letošnjo snučarsko tekmovanje za "Fricov pokal". Tekmovanje je predvideno za 24. 12. 1971 v Črmošnjicah.
4. Po programu naj bi vsako leto naš klub po končanih tečajih priredil prvenstvo kluba oziroma podjetja in to za "Cicibane", pionirje in člane. Na tem prvenstvu bi izbirali najboljše člane in pionirje, ki bi nas zastopali na republiških in drugih tekmovanjih. Klubsko tekmovanje je predvideno za 5. 2. 1972.
5. Letos smo onogočili mnogim našim članom cenejšo nabavo smuči, ki so jih odplačevali po obrokih.

6. Za 10. decembra 1971 je naš klub povabil Matevža Lukanca, da bo demonstriral nazanje smuči, nontažo, regulacijo okovja in seznanil smučarje z raznimi načini.
7. Zaradi slabe kadrovske zasedbe nislmo poslati smučarskega voditelja Janeza Rustjo na tečaj za učitelja smučanja, 7 članov pa na seminar za sodnike.

Zgornji program je sekretariat SK "Gozdar" sestavil dne 3. 12. 1971.

xXx

VTISI Z EKSKURZIJE "GOZD IN REKREACIJA" V ŠVICI

Na pobudo Instituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije je v dneh 27/9 do 3/10-1971 Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij priredilo študijsko ekskurzijo na temo "Gozd in rekreacija" v Švico. Med 38 udeleženci iz skoraj vseh gozdnih gospodarstev v Sloveniji so bili na tej poučni ekskurziji tudi trije predstavniki našega podjetja in sicer dipl. ing. Slavko Klančičar, direktor dipl. ing. Janez Penca in dipl. ing. Jože Petrič. Nekaj njihovih vtisov posredujemo našim bralcem v naslednjem sestavku:

1. Dipl. ing. Slavko Klančičar /27., 28. in 29/9/

Odhod avtobusa je bil iz Ljubljane določen za ob 6. uri. Mi trije novoneščani pa smo krenili izpred Kandije, za vsak slučaj, že ob 3.30 uri. Sigurno je le sigurno. Bila je negla in še manevri so viseli v zraku. Ti so bili tudi glavna tema razgovorov, ko smo se zbirali pred ljubljansko železniško postajo. Hitro sem ugotovil, da je največ udeležencev s podjetja "RAST" Ljubljana in sicer kar 11. To je bilo razun-

ljivo, saj skrbi to podjetje za ljubljanski zeleni pas, parke in nasade.

Za običajen pričetek ekskurzije je inel že kar šofer podjetja "Globtour" zanudo, kar je povzročilo rahlo nervozo. Ko se je končno le pojavil z novin avtobusom oranžne barve, mu je bilo polovica greha takoj odpuščena. Našega direktorja so ob naskoku na avtobus zadržali nekje v ospredju, midva z Jožetom pa sva si priborila sedeža na zadnjih kolesih. "No, naju vsaj ne bo nihče od tu spodrinil", je sebe in mene tolažil kolega.

Konaj da smo se premaknili, pa je nastalo v avtobusu vpitje. Kmalu nam je mirni glas vodje potovanja povedal, da bomo napravili še "pozdravni krog" po Ljubljani. Ena od spredaj sedečih udeleženk, da je namreč brez potnega lista. Soprog, ki jo je pripeljal na postajo, je po pomoti odpeljal v avtu tudi potrební dokument. Istočasno je tudi udeleženec iz Kočevja pogrešal svojega kolega. Ko smo dobili potni list, smo še enkrat zavili na izhodiščno mesto. Toda zamudnika ni bilo.

Avtobus je nato nanesto po Celovški cesti zavil proti Ježici in Mengšu. Od nekod sem slišal, da gremo zaradi negle preko Brnika. No, pa se je izkazalo, da šofer tu nekje stanuje in je skočil še domov po obleko.

Do Jesenic so se potem vkrcali še Gorenjci, med drugim pa je v Kranju čakal tudi naš zamudnik iz Kočevja, ki je medtem najel taksi. Tako se nas je vključno s šoferjem nabralo 39.

Tistega dne pa se nikakor nismo mogli ločiti od domovine. V prven naselju od Jesenic naprej, se je na ovinku v naš avtobus zaletel še tovornjak z deskami. Staremu kanionu ni bilo popolnoma nič, naš krasotec pa jo je bolj skupil. Dobil je vdrtno na prednji levi strani. Premaknile so se mu luči, povrhu pa se je razbil še žnigovec. Drugega avta podjetje ni inelo, taki pa nismo mogli čez nejo. Zato smo se vrnili na Jesenice, kjer so se v delavnici "Ljubljana-transporta" lotili najbolj nujnega popravila. Ko so naravnali luči in za

silo vgradili nov žnigovec, smo bili čez eno uro nared. Plaho smo še enkrat smuknili mimo nesrečnega nesta karanbola in dalje proti Podkorenskemu prelazu.

Skozi kakšne zaninive kraje smo se poten vozili, bi bolj težko povedal, čeprav sen se enkrat že vozil toč v Švico. Ven le toliko, da smo šli takrat preko Italije in prelaza Brenner sedaj pa skozi novo odprti Felbertauerntunnel. Dolg je 5,2 km kot je pisalo v prospektu, in gre toč skozi najkrajša pot na jug in Jadran. Vodiča, ki bi kaj povedal, nismo ineli in tako sen kmalu slišal priponbo, da se vozimo kot prtljaga. K sreči pa ni je naš urednik že takoj v začetku zabičal: "Glej, da nas ne boš dolgočasil s kakšnin opisovanjen krajev!" Ta pot je bila že vsaj dvakrat opisana v Dolenjskem gozdarju. Rad, zelo rad ustrezem tej prošnji.

Ves čas smo skozi okno opazovali s storži obložene vrhove snrek. Semensko leto je bilo tudi v Avstriji letos odlično. Vse snreke so inele kar povešene, nekatere pa celo odlomljene vrhove. Škoda le, da je bilo drevje precej vejnato.

Zaradi zamude smo se le enkrat za kratek čas ustavili, Medten je pričelo tudi deževati. No, res lepa reč! V Zürich smo prispeili okoli 23^h. Toda, kaj je to? Še nismo na cilju, ker se peljeno kar naprej. Šele v 12 km oddaljenen prednestju Schlieren smo se ustavili pred hotelon Tivoli. Močno utrujeni smo izstopili po 17 in polurni vožnji. No, ni trije smo ineli še pot do Ljubljane več za seboj. Nekdo je pojanral pol v šali, pol zares: "To pa je bilo hujše kot nanevrñ"

Naslednjega dne dež ni prenehal. Zveze s prireditelji in gostitelji nismo takoj dobili in tako nas je avtobus za dobro uro zapeljal v trgovski center v Spreitenbach, nekaj km izven Züricha. Od tam pa smo šli skozi mesto v učni gozd ETH /švicarska visoka tehnična gozdarska šola/. V koči "Forsthaus" v Waldeggu smo ineli v predavalnici fakultete uvodni referat. Pozdravil nas je dr. Fischer, sodelavec prof. dr. Leibundguta,

ki se ukvarja z gojenjen gozdov. Referat pa je podal dr. Jacsman, sodelavec instituta za regionalno planiranje.

Izvedeli smo, da je bila v Švici pred 5 leti ustanovljena posebna komisija v zvezi z gozdom in rekreacijo. Ta komisija dela v 11 skupinah in bo letos končala delo.

Predavatelj se je dotaknil treh vprašanj in sicer 1/ Izločanje gozdov za rekreacijo. 2/ Gospodarjenje s temi gozdovi. 3/ Ureditev gozdov. Slišali smo tudi o faktorjih atraktivnosti gozda. Tako je prvi faktor atraktivnosti pristopnost. /Gozdovi v bližini so bolj obiskani/. Drugi faktor so naravne posebnosti /jezerca, jase, gozdni robovi, razgled/. Tretji faktor pa je v sani urejenosti gozda, kjer so razne naprave.

Predavatelj je načel tudi vprašanje, kako veliko naj bo to rekreacijsko območje za posanezna mesta. Tako je leta 1915 neki nenški arhitekt predvidel 14 m² na prebivalca, kar pa je precej premalo. Izhodišče za določanje površine je tudi število ljudi, ki lahko pride v gozd, a da ta ni preobremenjen in ne propade. Kapaciteta gozda pa je zelo odvisna od obnašanja ljudi. Odvisna je od tega ali ti ljudje sedijo, ležijo ali pa se le sprehajajo. Glede na to je podana zelo razstegljiva norma od 5 - 100 ljudi na 1 ha. Dr. Jacsman je za Zürich predvidel 6 - 12 ljudi na 1 ha.

Pri ureditvi gozdov za rekreacijo je nakazal tri vprašanja in sicer kakšno ureditev dati, kako razporediti naprave v prostoru in koliko naprav postaviti. Sane naprave je ločil v osnovne /sprehajalne steze, parkirni prostori/ in posebne naprave /igrišča za atletiko, igre, "Vita" steza/. O "Vita" stezi smo slišali, da je to kondicijska pot, ki so jo uvedli na pobudo züriskega župana in jih je sedaj v Švici že več kot 100.

Obiskovalce je predavatelj poten razdelil v dve skupini. Eni od njih iščejo v gozdu nir, drugi pa se izživljajo. Zato

bi morali biti v taken gozdu dve coni - mirna in aktivna. Zadnjo je treba postaviti ob parkirnih prostorih in na koncu postaj prometnih sredstev.

Po predavanju se je razvila diskusija. Z naše strani je takoj padlo najbolj važno vprašanje: "Kdo vse to plača?" Na vsak hektar svojih gozdov /teh pa je 250 ha/ dobi ETH 40 frankov letno za vzdrževanje klopi, gradnjo poti itd. Vse to plača "Olepševalno društvo" Zürich. Zaninivo pa je, da je glavni dohodek tega društva dotacija. Izračunali so, da bi društvo stalo precej več, če bi samo opravljalo ta dela.

Ravno je začelo zopet nalo bolj deževati, ko smo razpeli nove dežnike in krenili na ogled študijskega gozda. Takrat je bila naša pozornost usmerjena k belin stezan, snotrno postavljene klopi, jasan in prijetni kotic. O sanen gozdu pa ne bi pisal, ker je bilo o ten že napisanega precej v Dolenjskem gozdarju ob priliki naše ekskurzije pred dveni leti.

Naslednji dan, to je 29. 9. je zjutraj še vedno rahlo deževalo. Dr. Jacsman in ing. Ettlinger, ki sta nas pričakala pred fakulteto, sta nas popeljala z avtobusom na Züricherberg, vzpetino na severovzhodu mesta. Z razpetini dežniki smo se znašli na Vita stezi. Vita pomeni v latinščini življenje, isto ime pa nosi tudi švicarska življenska zavarovalnica. Ta je tudi plačala ureditev te steze, kajti računa, da se bo z uporabo naprave življenje njenih zavarovancev podaljšalo. Na vsaki od teh stez je 20 postaj, oddaljenih ena od druge približno 100 metrov. Na vsaki postaji je velika modra tabla, kjer je nazorno skicirano kakšne vaje in gibe nora uporabnik steze napraviti. Posebej je označeno število gibov za družinske člane in za športnike. Označeno je tudi, če moraš do naslednje postaje teči ali hoditi. Na nekaterih postajah so bili tudi sila enostavni pripomočki. Tako smo videli polena, katera je potrebno sukati in zlagati.

Padal je dež in zato najbrž ni nihče predlagal naj poizkusino tudi ni. No, nekega noškega nojih let pa smo le videli, ko je v nodri trenerki pritekel mino nas in nalo pred nani iz-

vajal predpisano vajo. Kar verjanem, da je vse preštudirano tako, da si po 2 km pošteno zdelan.

Ponovno smo skozi nesto krenili proti jugu, do morda 10 km oddaljenega Langenberga, kjer je istoimenski živalski park. Ta park je bil tudi eden najlepših doživetij v Švici doslej. Ne moren pozabiti velike skupine kozorogov, ki so stali kot okameneli in nas, ne da bi trenili, gledali. Kako hvaležen objekt naših fotoaparátov in kamer so bili! Spomnim se tudi rad na simpatičnega in zanesenjaškega upravitelja tega parka. S kakšnim veseljem nas je med malico pozdravil in nato popeljal gledat svoje ljubljence.

"Wildpark Langenberg" je osnoval leta 1869 mestni gozdar C.L.A. von Crelli. V začetku je imel 34 ha, danes pa 80 ha. Vparku ni nobenih eksotičnih živali, ampak le evropske. Ko smo se približevali družini medvedov, se je vsem zdelo, kot da so svobodni. Nikjer ni bilo nobene ograje. Šele, ko smo prišli tik do njih, smo opazili, da jih loči od gledalcev globok jarek. Pri losih in turih so bila debela dreves zaščitená z žico. Upravitelj je vsako žival klical po imenu in pripovedoval zanimive dogodivščine. Zaradi slabega vremena in še med tednom je bilo, nismo videli drugih obiskovalcev. Drugače pa je tu po pripovedovanju zelo velika gneča. Vstop v park je za vse obiskovalce brezplačen.

Še mnogo zanimivih točk so nam pokazali tega dne. Omenil bi še predzadnji postanek, ko smo z brežine nad posestvom fakultete v neposredni bližini mesta, zrlí v krajino pred seboj. Pokazali so nam, kje bodo pogozdovali in kaj bo še vse zazidano. Obenem so nas seznanili s problemi špekulacije in obogatitve v zvezi z nakupom nekđaj nanjvrednih a sedaj dragih zemljišč. Ravno tu je skupina arhitektov pred sprejetjem zazidalnega načrta pokupila skoraj zastonj zemljišča, ki inajo danes velike vrednosti.

Z avtobusom smo se pripeljali do zadnje postaje železnice, ki pelje na Uetliberg, to je hrib nad Zürichom, s katerega

je lep razgled na mesto. Mimogrede bi še povedal, da je to baje najbolj strma železnica brez zobatih koles v Evropi.

V restavraciji na vrhu smo pozno popoldne kosili. Poleg restavracije je visok kovinski razgledni stolp. Midva z direktorjem sva bila edina, ki sva se peš povzpela nanj. No, s tem sva popravila le tisto, kar sva zamudila pred dvema leti, ko smo tudi novomeščani obiskali to razgledno točko. Kljub vetru in zibanju se je trud izplačal, kajti pogled na jezero spodaj je bil čudovit.

Po krajšem postanku v mestu, kajti trgovine so zaprli že ob 18.30 uri, smo se vrnili v hotel. Kar veseli smo bili, da je to naša zadnja noč v hotelu Tivoli. Vsem se je zameril. Delno zaradi oddaljenosti in bolj slabe hrane, predvsem pa zaradi pomanjkanja sanitarij. Cel hotel je imel namreč le dve zeko slabo zračeni stranišči, skupni za oba spola. Menda si predstavljate, kako izgleda, če takole naenkrat zjutraj zbudijo 40 ljudi skupaj in če vsak najprej zavije tja.

Naš direktor, ki opazi vsako malenkost in zaninivost v zvezi z gradnjo, pa mi je v sobi dejal: "Glej jih, glej, ptičke! Pri nas pri napeljavi vodovoda po hiši na veliko `štedimo` in razbijano, tile Švicarji so pa celo po sobah kar po vrhu napeljali plastične vodovodne cevi".

Kritizirali so pri večerji tudi poznavalci piva, ki je bilo tu v hotelu zelo slabo in še zelo drago povrhu.

Za zaključek "mojega" dela ekskurzije bi dejal to, da so drugod po svetu že dali gozdu v pogledu rekreacije tisto mesto, ki mu gre. Pri nas ni velikih mest, pa je stik z gozdom in naravo večji in bolj pristen, zato zaenkrat še ni potrebe izločevati večjih kompleksov. Tudi Vita stez zaenkrat ne potrebujemo mnogo. Kar vidim, kako sladko bi se smejali v mojem, čeprav zdraviliškem kraju takšni stezi. "Mi že dovolj gibljemo in nimamo časa za takšne stvari", bi dejali. Nisem pa noben

prerok, če trdim, da bo kmalu tudi pri nas drugače. Morda bodo tudi ljubljanci bolj pazili na pljuča mesta - Tivoli in ga ne bodo zmanjševali in razdeljevali z železnico in novo vpadno cesto.

2. dipl. ing. Janez Penca /30/9/

V Bern smo se peljali po moderni avtocesti. Okolica ceste je lepo urejena, rane povzročene ob graditvi so zaceljene. Na večjem delu vzdolž ceste so pasovi drevja, največ listnatega.

Tudi tu, kot na vsakem koraku, vladata čistoča in red. Kakšna očitna razlika je v tem pogledu med to cesto in cesto, ki gre po dolini Aoste v zgornji Italiji, kjer smo se čez nekaj dni vračali proti domu. Še slabše bi seveda prenesla primerjavo počivališča na naši t.i. avto cesti Ljubljana-Beograd, ki so prava smetišča.

Zgodaj dopoldne smo v Bernu hitro dobili zvezo in strokovno vodstvo nekega strokovnjaka, hortikulturnika, ki dela na zavodu za parkovno in rekreacijsko ureditev mesta Berna.

Čeprav ne največje pa je Bern prestolno mesto Švice. Leži ob reki Aari in je zelo staro. Začetki segajo v predrinsko dobo in kot gospodarji so se menjali Rimljani, Germani in Franki. Današnji Bern je bil ustanovljen v 12. stoletju. Okrog starega mesta s starimi stavbami ter ozkimi in krivenčastimi ulicami, ki leži nad reko Aaro so se razvile sodobne mestne četrti. V nestu je razvita strojna industrija, industrija ur, preciznih aparatov in tekstila. Zelo pomembni pa so dohodki od močno razvitega turizma. Mi si nismo utegnili ogledati mnogih znamenitih starih zgradb /katedrale, knjižnice, univerze itd./, kajti časa je bilo premalo, ekskurzija pa posvečena predvsem rekreacijski dejavnosti. Zato smo pač za ogled izbirali le take objekte.

Preko središča mesta smo se odpeljali na vzpetino nad reko v t.i. rožni vrt ali park, ki je nastal na nestu nekdanjega pokopališča. Nudil se nam je lep razgled na stari del mesta pa tudi park je bil vreden ogleda, čeprav zaradi jeseni ni bil več v najlepšem cvetju. Trate, vodometa, okrasno grmovje in različno drevje - vse to je ustvarjalo nadvse prijetno in lepo okolje za oddiha željne obiskovalce. Čeprav je listje prav tedaj močno odpadalo, so bile steze redno čiščene. Posebnost za nas je bila ob robu postavljena zgradba - knjižnica, kjer si sprehajalci lahko izberejo čtivo, na malem igrišču pa je vzbujal občudovanje nekak čudežni znaj izoblikovan iz starega krivenčastega drevesa. Poskrbljeno je tudi za šahiste. - Kako lepo mora biti tu takrat, ko cvetejo številni grmi rododendrona in je ob vodometu cvet pri cvetu lekvanja!

Zavili smo v gozd z bogatim živalskim vrtnom proti Aari. Tu ob reki je kraljestvo ogromnega števila najrazličnejših ptic. Živo je in pisano. Reka, kot smo videli, privlači ribiče, je čista in bistra, primerna tudi za kopalce. Čeprav o tem nismo govorili pa je gotovo, da Švicarji ne dopuščajo onesnaženja rek kljub dobro razviti industriji. Pozornost so vzbujali glasni jeleni, zanimiva pa sta bila tudi svizca v svojih luknjah. Otroci lahko zajezdijo pravega ponija. Tu je torej združeno prijetno s koristnim: otroci se lahko zabavajo pa tudi učijo v zoološkem vrtu. V neposredni bližini zoološkega vrta na drugi strani reke je športni park, ki ga bodo v kratkem razširili in modernizirali, da bo sposoben za aktivno rekreacijo občanov vseh starosti.

Z vzpenjačo smo se povzpeli na 858 m visoki Gurten kuln pri mestu Bernu. Ko smo na gornji postaji izstopili, se je pred nami odprl pogled na čudovito travnato preprogo. Skrbno negovana trata, kratko pristrižena, gosta in mehka. Zdelo se nam je, da bi jo bilo škoda pohoditi in kar začudili smo se, da nas je vodnik vodil poprek in ne po stezah. In takoj nam je bilo jasno, da je travnik namenjen hoji, gibanju. Korak je mehak in prožen. Valovita ravan je razsežna več hektarjev in obkrožena z gozdom. Pravijo, da je negovanje oz. seme ali

mešanica semen skrivnost vrtnarjev. Na najvišjem nestu te planote je razgledna točka s smernikom, ki kaže na švicarske vrhove /z nadnorski višinami/ in na mesta /z razdaljo v km/. Škoda, da je negla preprečevala dober razgled!

Otroci se zabavajo z miniaturno železnico in se z njo vozijo. Železnica ina postaje, signalne naprave, mostove in predore, da bi bila čim bolj podobna pravi. Okrog nje je, razumljivo, prijeten živžav. Posebnost na tem hribu je tudi shajališče otrok. Vsako leto v oktobru se tu zbirajo ob odru postavljenem na prostem, otroci, ki nastopajo z recitacijami, pevskimi točkami, igranjem na razne glasbene instrumente in drugim znanjem. Vodi jih neki upokojeni tramvajski uslužbenec. Otroci se tu navajajo na javne nastope, kar jim bo gotovo koristilo kasneje v življenju. Nastopajoči inajo hvaležno publiko med svojini sošolci in starši.

Čas je prehitro bežal, da bi si nogli ogledati vse zanimivosti Berna. Da bi si lažje predstavljali skrb urbanistov in hortikulturnih strokovnjakov, smo se zapeljali z avtobusom še na rob mesta, kjer nastajajo nove moderne stanovanjske četrti. V urbanističnem načrtu so seveda za dolgo vnaprej predvideli razvoj mesta in določili, kateri predeli bodo namenjeni stanovanjskim naseljem. Pokazali so nam pravkar naseljene 3 velike stanovanjske bloke za 3500 ljudi. Lepo so, kljub velikosti, vključeni v zeleno okolico, ne da bi pretirano motili harmonijo razgibane pokrajine. Sledovi gradnje so davno zakriti, po dvoriščih pa kot povsod zgleden red in snaga. Za gradnjo tako velikih blokov se odločajo seveda tudi zaradi varčevanja z zemljiščem, saj bi z individualnimi gradnjami naselje za 3500 prebivalcev zavzelo mnogo mnogo več površine.

Že pozno popoldne nas je vodnik zapeljal na gradbišče novega bernskega kolodvora. Nad ogromnim peronom je zgrajena betonska ploščad, ki pa je spremenjena v pravi park. Zasajena so tudi velika drevesa, za katere so v betonu zgradili široke

in primerno globoke jame, napolnjene z navoženo zemljo. Obtrati je vedika šahovnica z okrog 60 cm visokimi šahovskimi figurami, ki sta jih takrat premikala dva starejša gospoda. Čudno, da o švicarskih šahistih v mednarodni areni ni več slišati, saj je za igranje šaha celo na javnih mestih dovolj priložnosti. Morda pa še bomo slišali o njih!

Čeprav smo bili utrujeni, zvečer le nismo šli takoj spat. Sprehodili smo se po starem delu mesta Berna. Zanimive stare ulice, pestre izložbe, starinske hiše in spomeniki so nas pritegnili, da smo se le neradi odpravili počivat. Stopili smo še do znamenitega spomenika, ki predstavlja medveda. No medved je simbol Berna, pa so tudi mnoge izložbe s tem spomenikom dobro založene. Pravzaprav bi bil to lep spominček na nepozaben in koristen izlet.

3. dip. ing. Jože Petrič /1/10 in 2/10/

Napočil je zadnji dan naše strokovne ekskurzije v Švici. Zjutraj smo zapustili Bern in se po moderni štiripasovni avtomobilski cesti odpeljali v smeri proti Laussani in Ženevi. Človek, ki še ni bil v Švici, bi pričakoval, da bo tam videl same visoke gore. Toda bilo je ravno obratno. Levo in desno ob cesti se je razprostiral rahlo valovit svet, podoben naši Dolenjski, posebno idilično podobo pokrajini pa so dajale krave, ki so se pasle na pašnikih. Ob avtomobilski cesti je z leve in desne strani žična ograja, ki v gozdnatih predelih preprečuje prehod divjadi, na pašnikih pa prehod živine. Na ta način so preprečili veliko avtomobilskih nesreč, katerim je pred postavitvijo ograje botrovala divjad in živina. Vsekakor je taka ograja veliko bolj učinkovita, kakor samo opozorilni znaki, kakršne vidimo ob naših cestah.

Strokovno vodstvo programa za ta dan sta prevzela dva kantonska gozdarja iz kantona And /francoski del Švice/. Najprej smo se ustavili v gozdu, ki so ga namenili za rekreacijo in ki leži med mestoma Laussane in Ženevo. Zaradi goste naselje-

nosti in naraščanja motorizacije so v regionalnih prostorskih načrtih izdelanih za posamezne kantone posebej izločeni tisti gozdovi, ki so namenjeni za rekreacijo. Pri sestavljanju takih regionalnih načrtov sodelujejo poleg urbanistov in arhitektov tudi gozdarji. Na splošno so v takih načrtih ločeni gozdovi, namenjeni za rekreacijo in gozdovi namenjeni za redno gospodarjenje.

Pri konkretnem objektu, lahko bi ga imenovali gozdni park za mesti Laussane in Ženevo, sta nam švicarska kolega obrazložila, kako so se lotili ureditve samega gozda. Objekt z imenom "Parc forestier du Iorat" meri 550 ha. Ob vstopu na objekt je postavljena velika tabla z načrtom celotnega objekta, kjer so z ustreznimi znaki označena sprehajališča, otroška igrišča, vita steze, poti za jahanje, parkirni prostori za avtomobile itd. Največji problem so imeli z ureditvijo parkirnih prostorov. Postavili so jih tako, da so obiskovalce prisilili, da se ločijo pri obisku gozda od svojih jeklenih konjičkov in gredo skozi gozd lahko samo peš. V ta namen so tudi vse steze primerno označene tako, da ni nevarnosti, da bi kdo zašel in se zgubil. Na objektu je postavljena tudi konjušnica, kjer si proti odškodnini obiskovalci lahko sposodijo konje za ježo. Kasneje smo imeli priliko videti, kako tak izlet s konji izgleda. Petčlanska družina je na konjih jezdila po za to določeti stezi.

Povsod preseneča izredna čistost. Nikjer ni opaziti niti sled odpadkov, razen seveda v posebnih posodah postavljenih ob parkiriščih in prostorih za piknike. Za naše razmere in navede res nekaj nenavadnega. Človek si takega reda in čistoče ne more razlagati drugače kot z vzgojo in tradicijo, ki je Švicarjem že prirojena. Če bi bili tudi pri nas ljudje tako vzgojeni, ne bi na vsakem koraku puščali odpadkov in ne bi n.pr. podrli klopi in ognjišč postavljenih na piknik prostorih /primer na Gorjancih/.

Potem, ko so nas seznanili s problemetiko gozdnega parka, smo odšli dalje v smeri proti Ženevi. Spotoma sta nas švicar-

ska kolega opozorila na nekatere prestarele bukove sestoje, ki so nastali kot poškodica konservativnosti nekaterih gozdarjev, ki so hoteli imeti veliko lesno zalogo. S pomlajevanjem takih sestojev in s premeno nizkih gozdov, katerih je v tem kantonu precej, imajo gozdarji precej problemov. V zvezi s premeno nizkih gozdov so nam povedali tudi zanimivost, da so ljudje potem ko so videli, da sekajo panjevski gozd /pred saditvijo/ protestirali pri oblasteh, češ da se gozdov ne sme sekati. Ljudje seveda niso bili obveščeni, da gre samo za premeno. To je dokaz, kako znajo Švicarji spoštovati gozdove in ceniti njihove vsestranske koristi.

Naša naslednja postaja je bil ogled arboretuma v dolini reke Aubonne. Prostor, kjer so v letu 1968 začeli z osnavljanjem arboretuma, leži v idilični dolini reke Aubonne, kjer ni nobenih vikendov, čeprav je kraj oddaljen samo 25 km od Lausanne in 45 km od Ženeve. Načrt predvideva v dokončni fazi osnivanje arboretuma na površini 200 ha. Zemljišče je bilo v zasebni lastnini in so ga postopoma odkupovali po ceni 2 Franka za m² /uradni tečaj 1 SFr = 4,00 din/, medtem ko so v bližini parcele za gradnjo vikendov že po 100 Frankov za m². Zanimivo je, kako so to uspeli in kako so preprečili špekulacijo prodajanja zemljišč. Ljubitelji narave so osnovali posebno društvo in izbrali za lokacijo arboretuma dolino ob tej reki, ki se odlikuje po blagih klimatskih prilikah. Cilj, ki je pobudnike osnovanja vodil je bila ohranitev avtohtonega rastlinstva in živalstva ob dopolnitvi z drugimi eksotičnimi drevesnimi vrstami. Na področju arboretuma bodo zgradili tudi manjše živalske vrste in konservirali nekaj originalnih starih švicarskih kmetij. Vse to bo dopolnjeno še s prostori za piknike, klopmi in podobno opremo. Da so lahko kupili zemljišče po tako nizki ceni, gre zahvala vsem pristojnim občinam, ki so sprejele posebne odloke, da je to zemljišče namenjeno za arboretum in da je zato gradnja kakršnega koli vikenda prepovedana.

Iz še odgovor na vprašanje, kako so prišli do potrebnega denarja za odkup zemlje in za osnivanje arboretuma. Po švicar-

skem zakonu se namreč površina gozda v nobenem primeru ne sme zmanjšati. Če nekdo zaradi javnih potreb, po predhodnem dovoljenju oblasti seveda, poseka določeno gozdno površino, mora prav tako veliko površino pogozditi na novo, oziroma prispevati potrebna finančna sredstva. To se zelo pogosto dogaja pri gradnji večpasovnih hitrih avtomobilskih cest. Ker je zvezna vlada proglasila arboretum za gozd, oziroma mu priznala status novoosnovanega gozda, je prišel denar od podjetij, ki gradijo ceste. Nekaj so prispevale tudi banke. Tako imajo za petletno obdobje zagotovljenih okrog 1,2 milj. Frankov, ki jih bodo v prvi vrsti uporabili za vsestranske raziskave /pedološke, klimatske, fitocenološke/ predela, delno pa tudi za postopno izgradnjo objekta. Program dela je zelo podrobno sestavljen in računajo, da bo v bližnji prihodnosti to eden najlepših neokrnjenih naravnih predelov v gosto naseljenem delu dežele. Sem bodo prihajali znanstveniki in prebivalci velikih mest, kjer bodo našli mir in uživali ob naravnih lepotah.

Po ogledu arboretuma v izgradnji smo se na poti proti Ženevi ustavili ob prijaznem motelu z namenom, da si potešimo lakoto in pogasimo žejo. V samopostrežni restavraciji smo to hitro opravili, nato pa smo občudovali lepo urejeno okolico motela. Povsod zasajeno drevje, okrasno grmičevje in cvetje! Nikjer niti sledu o kakšnih odpadkih! Posebno je presenetilo lepo urejeno majhno umetno jezerce, iz katerega se je voda po potočku prelivala v nižje ležeče jezerce. Povedali so nam, da so pred leti za ta jezerca napeljali vodo po 1,5 km dolgem vodovodu, zaradi propustnih tal pa je dno jezerc in potočka podloženo z gumo. Le-ta je seveda pokrita s kamenjem in peskom tako, da daje popolnoma naraven videz. Koliko domiselnosti in denarja seveda tudi je bilo treba za pričaranje tako lepega naravnega okolja.

Čeprav smo se pri ogledovanju teh lepot - bilo je tudi čudovito sončno vreme - precej razkropili, je vsakdo pazil, da ne bi zamudil ob prihodu dogovorjenega časa za odhod avtobusa. Povedati moram, da smo v tem pogledu že drugi dan našega potovanja upeljali strogi režim. Če je kdo zamudil, pa čeprav

je bilo vprašanje samo ene minute, je moral plačati izdatno kazen v obliki 5 Frankov. Ker je bil tak sporazum sprejet, smo se ga morali seveda vsi držati in grešnikov, ki smo odšli ^{tudi} po dvakrat svetleče švicarske kovance na račun malenkostne zamude, ni bilo malo. Denar je zbiralala za to določena blagajničarka, dogovorili pa smo se, da ga bomo ob koncu potoovanja pred slovesom nekje v Italiji porabili za zamočitev naših razsušenih grl.

Ko sem že omenil žlahtno kapljico, moram povedati, da smo bili v tem pogledu skoraj vsi presenečeni. Podobno, kakor sem napisal, da sem imel v Švici napačno predstavo glede visokih gora, moram poudariti, da si nikdar nisem predstavljal, da ima Švica toliko lepih vinogradov. Medtem, ko smo se peljali po cesti od mesta Aubonne do Ženeve - Švicarji jo imenujejo vinska pot - smo levo in desno opazovali prostrane vinograde, ki so se kopali v jesenskem soncu. Bil je ravno čas trgatve in v vinogradih je bilo polno trgačev. Marsikaterega od nas je zanimalo kakšno kapljico neki pridelajo v teh lepih in velikih vinogradih. Na račun tega so padale tudi šale, češ da nas bodo že po stari kranjski navadi povabili v kakšno zidanico. No, in iz šale je kmalu postala resnica. Švicarska kolega sta nas povabila v lepo urejenem motelu na kozarček pristne domače kapljice. Vino je bilo zares dobro in ljubitelji dobre kapljice bi rekli, da bi ga celo angeljčki pili, če bi usta imeli. Naj omenim, da je bil navedeni motel urejen v vinogradniškem slogu. V oči je padla iz kamna izklesana stiskalnica za grožnje iz prejšnjega stoletja. Stala je pred motelom, v njej pa je bilo posajeno cvetje. Strop v notranjosti motela je bil sestavljen iz samih praznih literskih vinskih steklenic. Na tisoče jih je viselo pod stropom in groza, če bi v veseli družbi zletel vanje kozarec. Izgleda, da v Švici na srečo takih navad ne poznajo.

Potem, ko smo se poslovili od prijaznih švicarskih spremljevalcev, smo se kmalu znašli v Ženevi, prelepem mestu ob Ženev-

sken jezeru, ki ima 174.000 prebivalcev in ki je znano po raznih mednarodnih institucijah in konvencijah. Ker je bilo že popoldne, nam je ostalo le toliko časa, da smo si ogledali znameniti botanični vrt, v neposredni bližini katerega je tudi palača združenih narodov. Le kaj vse raste v tem botaničnem vrtu! Od kaktusov v rastlinjakih do takih eksotičnih rastlin, ki jih človek sicer najde le v debelih botaničnih priročnikih. Vsako drevo in rastlina sploh je opremljena z napisom tako, da se človek lahko dobro nauči spoznavati rastline.

Prenočišče smo imeli v hotelu Bali v središču mesta. Ker je bil to zadnji dan našega bivanja v Švici in ker je bilo vreme izredno lepo in toplo, smo zadnji večer posvetili ogledu mesta. Imponirali so nam predvsem lepo urejeni parki ob Ženevskem jezeru, v katerega se zliva reka Rhone. Jezero je veliko 581 km² in je hkrati največje alpsko jezero. Podobno kot v drugih mestih, je tudi v Ženevi vse polno bank, izložbe pa so polne ur, zlatnine in ostalih tehničnih predmetov. Paše za oči je bilo dovolj, le časa je bilo bolj malo na razpolago. Prihodnji dan nas je čakala dolga vožnja do doma in hočeš nočeš smo morali tudi malo počivati.

Zjutraj smo vstali že ob pol petih, se na hitro opravili, vzeli s seboj suh zajtrk in ob petih krenili proti domu. Škoda, da je bilo še temno in da nismo imeli prilike videti dela Francije, v katero smo prišli kmalu po odhodu iz Ženeve. Na neji se sploh nismo ustavljali tako, da narsikdo ni vedel, kdaj smo prišli v Francijo. Zaradi kratke noči je bila narsikatera glava naslonjena na sedež in podobni smo bili speči Matjaževi vojski.

Ko se je zdaniло smo bili že pod vznožjem Mont Blanca, ki se s svojimi 4.810 m uvršča na prvo mesto med evropskimi gorskimi velikani. Čudovit je bil pogled na ledenike, ki jih je ravno obsijalo jutranje sonce. Ustavili smo se in za nekaj časa opazovali to edinstveno naravno lepoto. Bilo je kar hladno in fotografski aparati so škrtali vse vprek. Še malo serpentini in, ob čudovitem pogledu na alpske doline,

med katerimi je tudi znamenito francosko smučarsko središče Chanonix, sno se znašli pred predorom pod Mont Blancem. Ta predor, ki sta ga gradile Francija in Italija, je dolg 11,6 km /najdaljši cestni predor na svetu/ in je bil odprt za promet leta 1965. Z njim se je povezava med tema dvenoma državama nočno skrajšala, omogočen pa je seveda tudi promet v zinskem času.

Obdajali so nas mešani občutki, ko smo se vozili skozi predor v nedrjih Mont Blanca. Kaj bi bilo, če bi se obok podrl? Seveda se to ni zgodilo in srečno smo prišli na italijansko stran. Po kratkih obmejnih formalnostih smo se spustili po dolini Aoste proti severnoitalijanski nižini. Po kratkem postanku v motelu smo se ogreli s čajem in še zadnjič opazovali vrh Mont Blanca, ki se je kopal v jutranjem soncu. Takoj pa smo opazili, da nismo več v Švici. Okrog motela, v stranskišči in povsod je bilo opaziti polno odpadkov in smeti.

Kaj bi opisoval nadaljnje potovanje! Bili smo utrujeni in od časa do časa drenali. K temu je pripomogla tudi monotonost pokrajine, skozi katero smo se vozili. Prednost je bila samo v tem, da smo se po moderni sončni cesti peljali hitro in da vožnja zato ni bila toliko utrudljiva, kot prvi dan, ko smo se preko Avstrije vozili proti Švici. Želeli smo, da bi bili čim prej doma. Zaradi lakote in drugih potreb smo se ustavili ob jezeru Lago di Garda. Najedli smo se pristnih italijanskih špagetov ter jih zalili s črnim italijanskim vinom. Vse to smo, proti pričakovanju, lahko plačali v dinarjih. In še drago ni bilo.

Prvotni namen, da bi zamudniški fond pretopili v Italiji, smo spremenili in se dogovorili, da bomo to storili na domačih tleh. Tako smo ob mraku v Gorici prestopili mejo /zapadljajev sploh nismo imeli/, se poslovili od prinorskih kolegov, se zapeljali v Sežano in tam vnovčili naš fond. Kraški pršut s pristnim teranom nam je nočno dvignil moralo tako, da je bilo na poti do Ljubljane razpoloženje na višku. Vrstile so se vesele šale in pesni, ki so močno skrajšale pot. Ob 10^h zvečer smo se

srečno pripeljali v Ljubljano, se tam poslovili, nas Dolenjce pa je čakala še pot do doma.

Vtisov na tej ekskurziji je bilo dovolj. Marsikaj smo videli, kar bi lahko s pridom prenesli tudi v naše razmere. Čas bo prinesel še narsikaj.

xXx

SESTANEK BORCEV NOV NA BAZI 20

Srečanje borcev, udeležencev narodnoosvobodilne vojne, 27. novembra na Bazi 20 v Rogu je bilo res zelo prisrčno in prijetno. Tako se je že večkrat izražena želja borcev vendar le izpolnila pa čeprav pozno, saj je preteklo že dobrih 26 let odkar je minila vojna.

V našen podjetju smo našteali 59 še živečih nekdanjih bork in borcev. Seveda pa bi bilo število še večje, če bi upoštevali tudi tiste, ki so že v pokoju ali pa so unrli. Tako je bil torej že po številu delež našega kolektiva v borbi proti okupatorjem dokaj pomenben.

Srečanje na Bazi 20 je bilo zanišljeno kot prijeten družaben sestanek sodelavcev v vojni in miru, sestanek, na kateren naj bi^v zabavnem vzdušju cbudili sponin na težka vojna leta.

Udeležence je s kratkim nagovorom pozdravil direktor gozdnega gospodarstva Novo mesto in spomnil na dni, ko so vso Evropo tlačili divjaški fašistični zavojevalci, slovenski narod pa se je uprl premočnin sovražnikom, zanetil iskro upora, ki se je razplantela v vsenarodno vojno proti okupatorjem, si ped za pedjo osvobajal lastno zemljo in obenem z vojsko gradil tudi ljudsko oblast, ki nikoli ni priznala nadvlade tujcev.

Že samo dejstvo, da smo bili jugoslovanski narodi edini v Evropi, ki smo uspeli zavojevalcem navkljub že dolgo pred koncem vojne osvoboditi velik del svoje domovine, nas lahko navdaja s ponosom. Tako je upravičeno, da je tudi vsak od nas ponosen, ker je po svojih močeh, eden več, drugi manj, prispeval za osvoboditev slovenskega in vseh drugih jugoslovanskih narodov.

Sestanek na Bazi 20 je bil v primernem okolju. Saj so se tu v Rogu pa tudi v njegovi okolici odvijali pomembni dogodki med drugo svetovno vojno. Z zadovoljstvom smo ugotovili, da je več gozdarjev, nekateri med njimi so že umrli, s poznanjem gozdov, z zavednostjo in prizadevnostjo osvobodilnemu gibanju ogromno prispevalo, zlasti pri gradnji bolnic in oskrbovanju ranjencev.

Tako smo zbrani za kratek čas oživili preteklost, iz katere se učimo. Težki časi izzovejo pri ljudeh neverjetne noči, utrjujejo vezi med tovariši a nas tudi opozarjajo na vrednost miru in blagostanja. Ne bi bilo prav, če bi pozabljali na pomanjkanje, nevarnosti in gorje, ki jih prinaša vojna. Spominjamo se grozot, da bi znali ceniti to, kar imamo in da bi našin otrokom ne bilo treba nikoli skozi trpljenje, ki ga prinaša sovraštvo. Udeleženci NOV znamo ceniti tovarištvo med ljudmi in prijateljstvo med jugoslovanskimi in vsemi narodi na svetu.

Ni čudno, da po 26. letih svobode družčina zbranih bork in borcev ni ravno mladeniška. Nekateri so že presegli 50 let starosti, mnogi pa bodo v kratkem srečali Abrahama. Vseeno pa je bilo razpoloženje odlično, živahno in nadvse zabavno.

Vojna se^{je} torej davno končala in mir naj bi trajal večno. Naši mladi sodelavci v podjetju, ki so bili takrat premladi, mnogi pa se niso niti rodili, pa vendar sedaj nimajo nič manj pomembnih in častivrednih dolžnosti. Borijo se na drugačni, novi fronti proti pomanjkanju, za blagostanje in napredek naroda, gradijo boljše, toplejše odnose med tovariši v kolek-

tivu, med vseni ljudni in med vseni narodi. Ni še vse dobro, še so težave, zato je dela tudi za našo mladino dovolj.

Po nagovoru je tovariš direktor izročil sponinska darila, ročne ure, tistin delavkan in delavcem - borcem, ki so letos dopolnili 20 let delovne dobe pri podjetju.

Upre so prejeli:

1. Žigman Jože, GO Straža
2. Avguštin Domine, GO Straža
3. Fink Ignac, GO Podturn
4. Klobčar Franc, GO Podturn
5. Zupančič Karel, GO Črmošnjice
6. Željko Anton, GO Črmošnjice,
7. Željko Martin, GO Črnomelj

Vse borke in borci so prejeli v sponin na srečanje skromna praktična darila.

Navzoči so bili s sestankom nadvse zadovoljni. Veselo razpoloženje je trajalo v pozno popoldne, za nekatere celo do večernih ur. Splošno željo, da bi se odslej sestajali vsako leto pa nam ne bo težko uresničiti. Če bo srečanje poleti pa upano lahko tudi na večjo udeležbo, saj je bilo na sestanku od vpisanih 59 borcev prisotnih na žalost le okrog 40.

J.P.

xXx

ZGIBNI TRAKTOR "TIMBERJACK" NA GO PODTURN

Po dolgem pričakovanju smo ga le dobili. Bilo je to 8. julija. Naslednji dan smo ga že napotili v oddelek 30 na spravilo. Deležen je bil mnogo prezirljivih pogledov in zmajevanja z glavami. Posebno vozniki niso kaj prida verjeli v njegov obstoj na roškem terenu. Pozneje so ga preklinjali še šoferji, da jim zneša vse sortimente in sekači tudi niso zaostajali. Toda njegova sila in prisotnost vsled pomanjkanja transportnih sredstev sta bili takšni, da se je knalu uveljavil.

Praktičnih izkušenj z njegovim delom nismo imeli. Niti odkazilo ni bilo pripravljeno za spravilo po načinu debelne metode. Strasirali smo vlake in sekačem pokazali smeri podiranja drevja. Toda ni šlo tako gladko. Debla smo morali prežagovati na 12 do 15 m dolge kose, zaradi premajhne intenzitete sečnje /okrog 30 m³ na ha/. Takoj smo lahko ugotovili, da je bilo pri redko odkazanem drevju veliko poškodb na preostalem stoječem drevju. Obhajal nas je strah, da bodo škode le prevelike. Pozneje smo ugotovili, da se s pravilno pripravo dela - odkazilo, smeri podiranja drevja, trasiranje vlak in samo sečnjo, lahko zmanjša poškodbe.

Z zgibnim traktorjem se izvleče večje količine lesa dnevno h kanionski cesti, kakor smo bili navajeni. Zato smo morali istočasno organizirati tudi odvoz lesa. Težave so nastale pri nakladanju, zaradi različnih sortimentov za različne kupce. Večkrat se je namreč zgodilo, da je bilo na kupu 30 - 40 m³ lesa, pa na kanion niso imeli kaj naložiti prav zaradi raznovrstnosti sortimentov. To se je dogajalo predvsem zaradi tega, ker smo pričakovali, da bo traktor vlačil cela debla in bomo na skladišču krojili sortimente glede na razne dolžine za razne kupce. V tem smo se nekoliko všteli. Za nemoteno delo morajo biti sortimenti enovrstnejši, to se pravi ene dolžine in za enega kupca. Zlasti so težave pri listavcih, kjer nastopa še več sortimentov kot pri

iglavcih /buk. hlodi za žago, bukovi hlodi za vezane plošče, bukovi hlodi za prage, drva, ki se cepajo na rampi in še ostali listavci, ki pa naj se po želji odpremnega skladišča prevažajo ločeno po drevesnih vrstah/.

Posebne težave so se pojavile pri izdelavi drv. Delavci so drva cepili, za zlaganje pa ni bilo prostora. Zato smo jih morali takoj odvažati. Že tako so bila pomešana med oblovi- no in povrhu še blatna.

Kot sem že omenil smo v oddelkih, kjer je spravljal zgibni traktor, trasirali vlake in določili smeri podiranja drevja. Trasiranje vlak sva z revirnim gozdarjem opravila v enem ali dveh dneh, odvisno od količine lesa v oddelku, velikosti in razgibanosti terena. V grobem sva tudi določila smeri podira- nja drevja. Nadaljnje delo s pripravo pa je izvajal revirni gozdar in sicer je pri tem skrbel:

- da je bilo drev-je podrto v smeri izvlačanja,
- da je bilo razžagano na kose,
- da so se pripravile primarne in sekundarne vlake /posek drevja in miniranje skal/.

Naloga revirnega gozdarja je bila tudi v tem, da je vodil evidenco o odvozu lesa iz ranpe, ker so mu ti podatki služi- li kot prevzen v gozdu. Les pri panju se ni prevzemal, merjen je bil samo pri oddaji. Izguba časa delavcev pri prevzemu na ta način odpade.

V nepopolnih petih mesecih je zgibni traktor vlačil v petih oddelkih na Gozdnem obratu Podturn in v enem na GO Straža in izvlekel naslednje količine:

Iglavci:

Odd. 30	665 m ³	à	21,70 din/m ³	v	85 urah
Odd. 59	1.436 m ³	à	17,40 din/m ³	v	147 urah
Odd. 18	1.050 m ³	à	18,80 din/m ³	v	116 urah
Skupaj	3.151 m ³	à	18,77 din/m ³	v	348 urah.

Ce te oddelke primerjamo po spravilnih pogojih in razdaljah s poprečnimi na obratu, v katerih smo spravljalil z vozniki in s stroški spravlila z vozniki, ugotovino, da je bilo spravilo z zgibnim traktorjem ceneje za 9,03 din/m³ od voznikov in spravilo s Fergusonom za 2,85 din/m³ dražje.

Listavci:

Odd. 18 in 16	450 m ³	à	28,08 din/m ³	v	76 urah
GO Straža	391 m ³	à	24,34 din/m ³	v	56 urah
Skupaj	841 m ³	à	26,34 din/m ³	v	132 urah

Pod enakimi pogoji lahko primerjamo ceno spravlila lesa listavcev kot iglavcev z zgibnim traktorjem, vozniki in Fergusonom, ter ugotovino, da so vozniki dražji za 6,12 din/m³ in Ferguson za 2,39 din/m³ cenejši.

Uvodoma sem omenil, da si je utrl pot po kraškem roškem terenu in postal za bodoče neobhodno potreben, saj bi lahko v naslednjem letu zaposlili še enega za pol leta.

Odkazilo lesa smo nekoliko prikrojili za spravilo z zgibnim traktorjem in tako imamo pripravljenih 23 oddelkov z 12.600 m³ iglavcev in 4.500 m³ listavcev. Ostalo spravilo pa predvidevamo, da bomo opravili z:

- vozniki 7.300 m³
- s Fergusonom 2.700 m³
- in s 3BV 3.100 m³.

Jože Lukšič

xXx

KONGRES SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE V KRANJU

7. in 8. decembra 1971 je bil v Kranju III. kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. Kongresa se je udeležilo 240 delegatov in 71 članov dosedanjega republiškega upravnega in nadzornega odbora. Kongres so pozdravili predstavniki republiških sindikalnih odborov vseh jugoslovanskih socialističnih republik in gostje, predstavniki sorodnega sindikata Italije ter Koroške.

Kongres je analiziral aktivnost republiškega odbora v minuli štiriletni mandatni dobi, sprejel programsko usmeritev za obdobje od 1971 do 1975 leta in statut. Verificiral je izvolitev republiškega odbora, izvolil nadzorni odbor in delegacijo za III. kongres zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije.

Poročilo o programski usmeritvi je podal predsednik republiškega odbora tov. Šaubert Stjepan, v diskusiji pa je sodelovalo 35 članov. Kongres se ni ukvarjal z rezultati dela tega sindikata za preteklo obdobje, pač pa je posvetil vso pozornost bodočemu delu. Poročilo in razprava sta bila razdeljena na posamezna področja, o katerih naj omenim le nekatera najbolj bistvena.

V zvezi s samoupravnim položajem delavcev v združenem delu je kongres podčrtal, da se mora uveljaviti taka gospodarska politika, ki bo krepila materialno osnovo in samoupravne pravice delavcev. Sindikat se zavzema, da se v delovnih organizacijah zgradi takšen sistem upravljanja, v katerem bo inel vsak delavec možnost uveljaviti svoj vpliv, svoje pravice in dolžnosti. Zavzel se je za učinkovit razvoj samoupravnih odnosov v bankah, trgovini, socialnem zavarovanju, stanovanjskih podjetjih in drugod.

Osnovne organizacije zveze sindikatov je zadolžil, da aktivno soustvarjajo ter spremljajo uresničevanje internih aktov in

se bore za tak položaj v samoupravi, da nino sindikalne organizacije ne bo nogoče sprejemati nobenih odločitev in sklepov.

Na področju dohodka in osebnih dohodkov se mora sindikat zavzeti, da se s porastom cen, zlasti pomembnih življenjskih proizvodov, prevrednotijo kalkulatívni osebni dohodki in drugi prejemki, to je otroški dodatek, subvencionira v večji meri najemnina in družbena prehrana. Pri formiranju cen mora v večji meri sodelovati tudi končni porabnik. Zavrnil je dogovarjanje o trgu in cenah samo med proizvajalci in trgovino. Na področju davčne politike je za spremembo davčnega sistema po katerem bi morale biti z davki obremenjene manj tiste delovne organizacije z velikim številom delavcev. Odpraviti je treba različne stopnje prispevkov za osebne dohodke. Samoupravní sporazumi naj urejajo le globalno delitev dohodka in osebnih dohodkov. Določanje osnov in meril za delitev v delovni organizaciji pa naj ostane pravica delovnih kolektivov.

Kongres vidi v vse večjem znanju delavcev eno od gonilnih sil družbenega napredka. Zato še posebej poudarja, da se delavec ob delu trajno izobražuje za funkcijo dela in samoupravljanja. Kongres se zavzema za takšno kadrovsko politiko, ki bo sposobnim delavcem omogočala sistematíčno napredovanje.

Sindikat se bo zavzemal za benificiranje delovne dobe na takih delovnih mestih, kjer ni nogoče z modernizacijo in novo tehnologijo odpraviti vzroke za delovno invalidnost.

Sindikalne organizacije se morajo prizadevati:

- da se pri regresih za dopuste upošteva solidarnostna načela, po katerih bodo delavci z nižjimi osebnimi dohodki in z večjim številom otrok prejeli vsi regres,
- da nadomestilo za boleznine ne bo nižje kot 80 % za prvih 7 dni, od 8 do 30 dni pa ne nižje kot 90 % poprečnega osebnega dohodka minulega leta, povečanega za faktor inflacije ali poprečnega OD zadnjih treh mesecev.

Na področju delovnih razmerij se sindikat zavzema, da delavci, ki so zaradi priznanih zmanjšanih delovnih sposobnosti razporejeni na manj zahtevna delovna mesta, ohranijo nezmanjšan osebni dohodek.

Kongres se nadalje zavzema tudi za ustvarjanje možnosti za polno in stalno zaposlitev delavcev, da bi čim manj naših delavcev odhajalo na delovno tujino.

Delovne organizacije morajo v svojih programih modernizacije zagotoviti tudi sredstva za prekvalifikacijo delavcev.

Sindikat sodi, da se najemnine ne povečajo, če se sočasno ne uvede tudi sistem subvencioniranja najemnin delavcem z nižjimi osebnimi dohodki. Kongres se je tudi zavzel za ustanavljanje stanovanjskih interesnih skupnosti, v okviru katerih bi delovne organizacije in drugi združevali in racionalneje uporabljali denar za stanovanja.

Še posebno se bo sindikat prizadeval za uresničitev ustavnih dopolnil o krepitvi položaja temeljnih enot organizacij združenega dela, ki poslujejo kot dislocirani obrati. Vendar zadeve naj ne bi reševali kampanjsko in pod vsako ceno. Vsaka taka odločitev mora biti ekonomsko utemeljena in upravičena. Ni vsaka enota že lahko samostojno podjetje, na drugi strani pa ni nemogoče datiposameznim dislociranim temeljnim organizacijam samostojne pravice.

To so v nekaj vrstah nanizani tisti najvažnejši sklepi, ki jih je kongres sprejel.

Na kongresu sem v svojo beležnico zapisal naslednje ugotovitve:

1. Kongresno gradivo, programska usmeritev, poročilo o delu republiškega odbora in predlog statuta so tovariši skrbno pripravili. Načeli so tista bistvena vprašanja, ki zadevajo današnji čas in delovnega človeka, ki v tem času živi.

2. Kongres je imel res delovni značaj. Diskutanti so poskušali biti kar najbolj konkretni in večini je to tudi uspelo. Skoraj vsi so obravnavali vprašanja, ki so prisotna pri razreševanju problemov v delovnih organizacijah, v katerih delajo in ta vprašanja niso tako enostavna.
3. Dobil sem vtis, da so mnenja po posameznih vprašanjih deljena, toda vsi so si enotni za doseg istih ciljev, vendar po različnih poteh.
4. Sindikati so bolj kot prej za odkrite razgovore, kadar gre za konflikte v delovnih organizacijah. Menim, da je v dokumentu pravilno napisano, namreč da morajo sindikati aktivno sodelovati že pri snovanju odnosov in ne šele takrat, ko že nastopijo nesoglasja in spori.
5. Sindikati so realni pri ocenah gospodarskega razvoja naše države. Dobil sem vtis, da se tisto, o čemer se govori, tudi dela.
6. Poročila in diskusije sta dala 77 članskemu republiškemu odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije in vsem sindikalnim organizacijam dovolj dela. Uspehi pa bodo doseženi le, če bodo svoje delo koordinirali in pravočasno ukrepali. To pa jim popolnoma zaupam.

Franc Markovič

xXx

REFERENDUM JE USPEL

Na podlagi vsestranskih priprav je bil 5. in 6. decembra 1971 na območju komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Novo mesto, ki obsega občine Novo mesto, Črnomelj, Metliko, Krško in Trebnje izveden referendum. Na referendumu je bila dana možnost vsem delavcem, kmetom, obrtnikom, upokojencem in občanom samostojnih poklicev, da se odločijo ali so ali niso za združitev skladov zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov.

94 % delavcev gozdnega gospodarstva se je udeležilo referenduma. "ZA" je glasovalo 83,5 % vseh vpisanih delavcev. Rezultati po obratih so naslednji:

Del. enota	vpisanih	glasovalo		nevelj.	oprav.odsotni
		za	proti	glasovnic	
GO Novo mesto	142	112	13	5	12
GO Straža	131	102	14	1	14
GO Podturn	110	80	13	3	14
GO Črmošnjice	87	84	3	-	-
GO Črnomelj	124	115	8	1	-
GO Trebnje	30	25	4	1	-
Gradb.obrat,uprava	67	59	7	-	-
	691	577	62	11	41

Iz dnevnega časopisa smo bili seznanjeni, da je referendum v celoti uspel. S to odločitvijo so kmetje pridobili enake pravice iz zdravstvenega varstva kot jih imamo delavci. Nas gozdarje, ki s kmeti, gozdnimi posestniki sodelujemo, bo ta rešitev z njimi še bolj združila pri razreševanju vseh problemov, ki so povezani z gozdarstvom.

Franc Markovič

POTOVANJE PIŠE PESEM Z DOŽIVETJI

Ja, ko bi človek mogel opisati svoja doživetja do vseh potan-
kosti, ko bi jih : ogel ponazoriti v vseh barvah, ki bi jim
dokončni ton dajali notranji občutki, šele takrat bi tudi oni,
ki bi tako pisanje brali, dejansko podoživljali s piscem.

Tiste med ustvarjalci, ki jim je to dano, poznamo vsi. Mar-
sikdo med njimi bi nam odgovoril, da s svojim delom ni za-
dovoljen, če bi ga vprašali za njegovo mnenje. To nezadovo-
ljstvo v njem pa vzbuja prav razlika med pisano paletto občut-
kov in besednim zakladom, ki nikdar nima take barvitosti.
Tako ko se obvežeš, da boš opisal kakršenkoli dogodek ali
potovanje, daljše ali krajše, ne igra bistvene vloge, se
spustiš v boj s stalno nezadovoljnostjo, ki ti jo že vnaprej
narekuje občutek, da stvari, dogodke ali človeka ne boš mo-
gel podati tako, kakor bi ga sam doživel. Šele takrat, ko
se s tem vsaj delno sprijazniš, začne nastajati nekaj, kar
bo izpolnilo tvojo obvezo, bralcem pa nekoliko potešilo ra-
dovednost..

Jutro, kakršno je marsikatero v mračnih jesenskih dneh. Jut-
ro, prikladno za spanje ali vsaj poležavanje, nikakor pa ne
jutro, ki naj bi bilo uvod v osemdnevno potovanje. Prav tako
je bilo tisto sredo, 3. novembra, ko smo se odpravili na eks-
kurzijo, ki jo je organiziral DIT. Mračno jesensko vreme je
že samo po sebi napravilo redukcijo med udeleženci. Bilo
nas je samo 25. Na pot smo odšli z mešanimi občutki zaspano-
sti, nezadovoljstva in večnim vprašanjem: "Pa menda ja ne bo
vso pot tako vreme!" Nekateri smo se tolažili z našim dobro
znanim pregovorom: "Začetek slab, konec dober", drugi pa so
še naprej ostali obdani z mračnostjo, ki so jo na poti do
Beograda le nekajkrat pretrgali kratki postanki, ki so bili
nujni zaradi enih ali drugih obveznosti, ki jih je narava
zadala vsakemu živemu organizmu. Olje na ogenj pa je temu
nerazpoloženju dobivala še monotonost pokrajine, ki se nam,
s svojim neskončnim koruznim morjem, ni posebno prikupila.

Kot da bi to čutila, se je nekajkrat pokazala v sončnih žarkih in nas razveselila s kopico četveronožcev, ki spremljajo človeka še iz prazgodovine. Prav nič se niso zmenili za vreme in blato, po katerem so rili z veliko vnemo in iskali koruzo.

Beograd! Končno smo se res znebili 500 km poti in prišli nekam, kjer so naša pričakovanja rasla, nekam, kjer se je naša melanholija pod vtisom še neobiskane gozdarske fakultete, inštituta, njihovega arboretuma, Avale, Kalamegdana in drugih zgodovinskih in kulturnih znamenitosti Beograda, razblinila v nič. V sredo popoldne se je začela simfonija, ki nas je potem spremljala skozi vse potovanje, simfonija, katere resni odlomki-strokovnost, so se z manj resnimi kulturno zgodovinskimi, ki so domišljiji dopuščali prosto pot, zlivali, v za marsikoga še nedoživeto harmonijo. Tu v Beogradu, na gozdarski fakulteti, smo dobili tudi dirigenta, ki je z nevsakdanjo sposobnostjo znal pripraviti orkester, sestavljen iz strokovnih značilnosti celotne Srbije, njenih naravnih lepot in kulturno zgodovinskih vrednot, do tako čudovitega muziciranja, da med nami ni bilo nikogar, ki ne bi želel imeti njegovih sposobnosti. Ko smo se že na koncu poti poslovili od njega, je sijalo sonce, ki nam je vlilo še večjo željo po znanju, po širokem poznavanju strani, ki nas obdajajo. Vlilo nam je še večjo voljo, da bi bližnjo okolico v domačem kraju poznali tako, kot je poznal on celotno Srbijo, brez pretiravanja tudi Jugoslavijo.

Veliko mesto je postalo še večje. V kratkem razdobju se je tako razširilo, da napravi na človeka vtis majhnosti, ničnosti, če se primerja z njim. Izletniške točke, katerih naravna čistost je bila že pred nekaj leti oddaljena od vsemogočih človekovih dosežkov, so se naenkrat pomaknile nad sama bivališča.

Tako je tudi na Banovem brdu. Gozdarska fakulteta in Gozdarsko lesni inštitut se povsem vklapljata v življenje vele mesta tako po samih načrtih nadaljnega razvoja, kakor tudi po vpisu

študentov in po samem duševnem življenju obeh ustanov. V času, ki nam je bil na razpolago, smo se samo približno seznanili s problemi, operativnimi in znanstvenimi, ki se z njimi bavijo različne katedre. Na fakulteti se zavedajo puščobe, ki bi se z njo obdalo mesto, če ne bi skrbelo za zelenice in nasade v svojem osrčju. Poleg drugih kateder so osnovali še katedro za hortikulturo, kateri se posvečajo predvsem dekleta. Možnosti za delo z gozdovi ali pa s površinami, na katerih naj bi bili gozdovi zaželeni, je dovolj, zato tudi ni opazno bistveno upadanje števila vpisanih slušateljev. Že več let nazaj se jih redno vpisuje 300 - 400, na sam gozdarski oddelek pa jih vsako leto pride 50 - 60, kar je za naše slovenske razmere, kjer se vpiše približno 10 slušateljev letno, kar precejšnje število.

Dan in pol, premalo časa, da bi si človek ogledal vse, kar bi v tem mestu lahko videl. Preostanejo nam le bežni ogledi hiš, ulic in področij v mestu, kjer se je včasih kovala zgodovina srbskega naroda. Neizbrisn je. Končni pečat vsem tistim pa sta dala spomenika. Prvi spomenik preteklosti in tudi sedanjosti - grob neznanega junaka, ki v vsej svoji velikosti kaže moč človeka, naroda. Podzavestna misel, da si ti človeček, sočlovek tistemu, ki je ta veličastni spomenik ustvaril, da si delček naroda, ki premore tak spomenik, da si še manjši delček človeštva, ki take spomenike postavlja na različnih koncih sveta brez misli na prestiž, te privede do tega, da ti je marsikatero človekovo početje v sedanjosti nerazumljivo. Drugi "spomenik" je televizijski stolp, ki v človeku prav tako pusti nepozaben vtis človekove pomembnosti in samozadovoljstva brez prizvoka pokvarjene sebičnosti.

Želja po spoznavanju človekovega udejstvovanja na drugih krajih nas je priganjala naprej, čeprav smo vedeli, da je v Beogradu še vrsta stvari, ki so vredne ogleda. Na poti na Južni Kučaj so nas spremljale besede našega "dirigenta" tov. Vasiljevića, ki so postajale vse večja resnica tudi za naslednje dni našega potovanja: "Ogledali ste si, kolikor ste v tem kratkem času utegnili. Prepričan sem, da

vaše zanimanje za naš kraj s tem ni uplahnilo, ampak da v vas ostaja želja, da bi se vrnili in si mogoče v lepšem vremenu, v miru, brez časovne omejitve ogledali ..."

Vozili smo se po področju, ki so ga včasih pokrivali hrastovi gozdovi. Ostanek le-teh smo videli v edinstvenem primerku ob motelu "Hrast", ki je bil ob poti na Južni Kučaj. Kako drugačna bi bila vožnja in kaj vse bi na poti videli, če ne bi bilo vmes človeka, ki je v vsem svojem življenju uničeval eno, da je lahko gradil drugo, pa tudi gradil eno stvar, da je lahko drugo uničil. Ta misel lahko človeka spremlja po vsej južni Srbiji, kjer je človek uničil lep del gozdov, ki so jo v davnih časih krasili in o katerih so slučajni popotniki napisali lepe slavospeve. Gozdovi so le v predelih, ki so bili nedostopni. V tak predel, ki mu je nedostopnost ohranila lepe bukove gozdove, ki so še v pretežni večini pragozdnega tipa, smo se peljali tudi v petek 5. novembra. Tu smo prišli v stik z operativni iz Gozdnega gospodarstva Svetozarevo, ki so nas že med vožnjo ob reki Resavi seznanjali s podrobnostmi o gozdnem gospodarstvu, nam opisovali krajevne in zgodovinske znamenitosti, da so nam lahko omogočili na samem terenu takojšen pristop k pogovorom o načinu gospodarjenja v gozdovih, ki so ležali pred nami. Prof. dr. Milin, ki je z nami potoval iz Beograda, nam je lepo opisal nesorazmerje v teh enodobnih bukovih gozdovih, kjer je veliko že propadajoče lesne mase, ki jo je treba čimveč spraviti iz gozda, da bi čimprej prišli do načrtnega obnavljanja sestojev. Poudaril je gozdnogojitveno načrtovanje, ki se pri njih nanaša na večje komplekse zaradi enovitosti sestojev, kot pogoj, ki bo v bodoče omogočil trajno gospodarjenje v teh gozdovih. Pojasnil nam je, da imajo v kompleksu Resave opravka s šestimi gozdnogojitvenimi tipi, ki zahtevajo svoje ukrepe:

1. sklenjeni sestoji z normalno zarastjo brez mlaja,
2. sklenjeni sestoji z normalno pojavljajočim se mlajem,
3. sestoji z zrahljano zarastjo brez mlaja,
4. sestoji z zrahljano zarastjo z mlajem v jedrih,
5. povsem pomlajeni sestoji z nadstojnim drevjem,
6. pomlajeni sestoji v fazi gošče.

Stanje v sestojih jim narekuje logične ukrepe, ki naj v dokončnem izoblikovanju sestojev čimveč angažirajo samo naravo. Največ preglavic in angažiranja denarnih sredstev pa zahtevajo vrzelasti sestoji brez mlaja, ki ga v njih tudi ne pričakujejo. Tu se ukvarjajo z vnašanjem iglavcev - smreke. Pobudo zato jim dajejo relikti iglavcev, ki jih posamič ali v majših skupinah najdejo v tem kompleksu. Kako neznatni so ti ostanki, nam pove dejstvo, da za edino skupino vedo povedati, da jo sestavlja 60 jelovih dreves, za vsako posamično drevo pa vedo, kje stoji in če ga več ni, kdaj se je podrlo. Ti relikti kažejo, da so bili iglavci v bukovem kompleksu, ki ga res 100 % tvori sama bukev, včasih močneje zastopani.

Po uvodni razlagi je vprašanje sledilo vprašanju tako, da je čas že krepko prekoračil drugo uro. Stikanje za žirom je pri nekaterih lahko pomenilo le želodčno nervozo ali pa obzirno opominjanje gostiteljev, da je prišel čas, ko želodec zahteva svoje. Nizanje vprašanj je prenehalo in kmalu smo imeli pri polni mizi priložnost občutiti, da smo res zaželeni in dobrodošli gostje. Vnema pri pospravljanju predjedi je bila tako velika, da so na mizi ostali še polni krožniki glavne jedi, ki so pričali, kako nenačrtni jedci smo. Pesmi, ki so sledile, pa so zgovorno povedale, da se je v nas razlil tisti topli, prijetni občutek, ki ga povzroči jedi in pijače polni želodec. O, pa ni bilo ničesar preveč, saj smo delavsko koč po-vsem normalno tudi zapustili, samo dva sta pozabila bundi. Ne morem pa se spomniti, ali zaradi načelnosti nista hotela jedače in pijače zastonj, ali pa je bilo temu krivo pristno poslavljanje z "V ranu zoru ...", ki nas je še za stopnjo bolj ogrelo tako, da mraza zunaj čisto zares ni bilo čutiti.

Motor avtobusa je veselo zabrnel na pot proti Paračinu in naprej na Goč, fakultetno posestvo, ki ga sestavljajo jelovi, bukovi gozdovi, V restavracijo s prenočišči, zgrajeno v stilu, ki ne kvari lepote okoliških gozdov, smo prispeli že v trdni temi. Zdi se mi, da bi bilo nepravilno, če ne bi omenil gostoljubja, ki^{so} nam ga nudili naši gostitelji, pa

čepprav se je bližal uri strahov. Postregli so nam z jedjo, ki ji je raztopljeni kajmak pridal priokus pristnosti tega kraja, kar nam je pokazalo, da jim za res zaželenne goste ni žal žrtvovati tudi nekaj ur spanca.

Polni želodec mogoče komu ni privoščil normalnega spanja, vendar je lepo, čisto, sončno jutro, ki nam je razkrilo čudovito s snegom pokrito naravo, zabrisalo vse morebitne težave. Komaj smo čakali, da nas bo gostitelj povedel v okrilje gozdov, iz katerih bomo prišli še za stopnjo bolj bogati. Pot nas je spet vodila po starih, tokrat jelovo-bukovih sestojih, ki jih je človeška roka še pred nedavnim pretvorila v normalen gospodarski gozd.

Značilnost gozdov v Srbiji je, da n v dostopnih krajih ni moglo nič ubraniti pred uničujočo človeško roko in da so se lepi, kakršni so bili, ohranili v nedostopnih predelih. Za te značilnosti smo znova in znova slišali v vseh kompleksih, ki smo jih obiskali. Vse te zaključene površine so družbena lastnina, ki pa še sedaj niso varne pred merilskimi težnjami kmeta, ki mu še vedno ni dovolj revnih, razgolelih površin, ki dajo le borno pašo njegovi živini. Še vedno se skuša uveljavljati pravilo, da je izkrčena površina last tistega, ki jo je izkrčil. Razumljvo je, da so gozdarji primorani ukvarjati se samo z družbenimi gozdovi in da so revni zasebni gozdovi prepuščeni sami sebi ter da je njihova glavna družbena korist, da zadovoljijo potrebe lastnika. Med potjo smo videvali posamezna drevesa, predstavnike bornega gozda, ki se iz leta v leto krčevito borijo za konec življenja, ki jim je še ostalo. Sveže rane v njihovih krošnjah ponazarjajo znova in znova odpirajoče se rane na človeškem telesu, ki mu mikroorganizmi ne puste dovolj časa, da bi se v miru pozdravilo.

Nekaj čez 3.000 ha gozdne površine, ki jo ima gozd fakultetnega posestva, zaposluje okoli 37 sekačev, ki na tej površini posekajo čez 30.000 m³ lesa. Sama sečnja je v teh letih, ko zgradijo letno 15 km gozdnih poti /področje je še močno neodprto, želijo pa v naslednjih nekaj letih priti na optimum

v cestni mreži/ previsoka. Sečnja presega predvidevanje v ureditvenih načrtih predvsem zato, ker precej lesne mase napade na trasah načrtanih poti. Na tej majhni površini imajo zaposlenih približno toliko gradbenih strojev kot naš gradbeni obrat. Sekači imajo postavke 100.000 S din, normative pa za malenkost nižje od naših. Angažiranost precejšnjega števila strojev zahteva prav intenzivnost v odpiranju še neodkritih področij. Za te težnje smo slišali tudi v predelih zlatiborskih jelovih in borovih gozdov, kamor smo se napotili v soboto popoldne. Med potjo smo se ustavili v Titovem Užicu, kjer nas je sprejela kolegica iz tamkajšnjega gozdnega gospodarstva. Z veliko vnemo nam je razkazala, kaj so v letih po vojni zgradili. Res se malokatero naše mesto lahko pohvali s tako velikopotezno urbanizacijo. Prespali smo na planini Zlatibor v hotelu "Palisad", zjutraj pa smo si ogledali že prej omenjene gozdove.

Ko smo se peljali po cesti proti objektu, ki smo si ga imeli namen ogledati, smo levo in desno od ceste občudovali svojstvenost valovito razgibane zlatiborske planote, ki je pretežno pokrita z obsežnimi pašniki, ki so preko celega leta pobeljeni od tropov ovac. Da pa ne bi bilo oko razečarano nad enovitostjo pokrajine, poskrbijo skupine belega bora, za naše pojme izredne kvalitete. Ko smo se vozili, nas je nehote morilo vprašanje, od kod ime Zlatibor. Da je po vsej planoti precej bora, smo videli, da ga je bilo včasih še več, smo sklepali, nihče pa ni mogel najti sprejemljive razlage. Končno se je le oglasil buden opazovalec Jernej, ki je opravil kako zlato se v lepem sončnem dnevu svetlika skorja borov in vsem so se glave olajšale za vrtajajoče vprašanje. Končno pa smo zvedeli, da nosi planina naziv po "zlatih borovih iglicah". Borov s takimi iglicami je bilo včasih več, mi pa smo si ogledali edini primerek, ki je dokončno potrdil zmotnost naših sklepanj.

Naše naslednje postajališče je bilo že črnogorsko mestece Kolashin. Vanj smo prispeli že ponoči. Doživeli smo neprijeten sprejem v mestecu brez javne razsvetljave, ki se je še stop-

njeval v zanemarjenem hotelu z neurejenimi posteljami in raztrgano posteljnino. Imeli smo priliko videti mumificirano stanje našega turizma izpred nekaj let, katerega moto je bil: " Za veliko denarja, malo muzike". Zjutraj smo komaj čakali, da smo se čimprej odpravili na pot. Do samostana Morača nas je spremljal direktor kolašinskega GG "Tara", ki nam je na kratko orisal značilnosti njihovih gozdov. Na jugu njihovega področja se že pozna vpliv sredozemskega podnebja, ki prodira v precejšnje višine po dolini reke Morače, na severnejšem delu področja pa bukovi in jelovi gozdovi govore o celinskem podnebju.

Samostan Morača je bil zaključen vozal na rdeči nitki kulturno zgodovinskih spomenikov, ki nas je spremljala vso pot. Plesti se je začela z grobom neznanega junaka na Avali, se nadaljevala s samostanom Manasiije, pa prešla na spomenik carju Lazarju, cerkev Lazarico, spomenik 7000 padlim rodoljubom v Kraljevu, samostan Žiče, Miloševo in samostan Moračo.

Vsi ti stari spomeniki so nastajali v oddaljenih krajih, ki so se odlikovali s samotnostjo in ustvarjalnostjo. V njihovi notranjosti so ustvarjali likovniki, ki so za sabo pustili dragocene freske in rezbarije. Ti so skupaj z drugimi, ki jim je bil srbski narod pri srcu, v teh stavbah kovali bodočnost srbskega človeka. Njihovega poleta ni ustavilo tudi dejstvo, da so bile vse stavbe, v katerih so prebivali, mnogokrat rušene in do kraja izropane. Vedno znova in znova se je nasproti rušenju in razdejanju z nezadržno trmoglavostjo postavljala volja do ustvarjanja, graditve, volja ki je v končni fazi morala znagati. V samostanih, ki niso bili zgolj verskega značaja, so prebivali tudi vladarji, snovalci uporov, vsi tisti, ki jim je bilo mar, da srbsko ljudstvo ne bi zaspalo pod vladanjem kateregakoli zavojevalca. Nastajali so zakoni bodočih vladavin, kovale so se zarote proti nezaželenim, pisala se je zgodovina nemirnega, neuklonjivega naroda, katerega junaki imajo tudi v novejšem času postavljene spomenike v ožji in širši domovini. Vsak spomenik, ki smo ga videli na tem kratkem potovanju, nam je s pomočjo živih besed

našega vodiča Vasa Vasiljevića, nazorno prikazal dogodke svojega časa. Eni so nam govorili o srednjem veku, o časih pod turškim mečem, vmes so se vrivali punti, svoboda, prebiski tako zelenih dni, ki so nenehno burkali morje nezadovoljstva, ki se je z grozečimi valovi penilo proti nasilni, nezaželeni tvorbi turške vladavine. Spet drugi so bili časovno bližji iz druge svetovne vojne. Vsi pa so nam peli skupno pesem o neuklonljivosti človekovega ustvarjalnega duha. Govorili so nam, da za stran, ki je skupna večini, tudi žrtve niso pregrada, ob kateri bi se hotenja ustavila. Vsak spomenik zase nam je govoril, kako važno je, da človek nekaj hoče in da hotenje ne sme izvirati iz sebičnosti.

Tudi od Kolašina do doma so nas spremljala doživetja, ki se ob res lepi pokrajini, morejo razviti v vozečem avtobusu. Ta zadnji del se je pravzaprav končal s sposobnostjo dojemanja okolice, ki jo ima človek na potovanju. Kljub vsemu pa nihče od udeležencev ne more trditi, da tudi zadnji dnevi potovanja niso bili hvaležen zaključek vandravanja po Srbiji, Črni gori in Hrvaški. Kdo bi upal na svoje rame prevzeti odgovornost, da oblati prečudovito sotesko reke Tare, kdo bi bil pripravljen reči, da od poti do Dubrovnika ni imel nič. Nikogar ni, ki ga Dubrovnik ne bi znova in znova privlačeval. Vožnja po Jadranski nagistrali pa je kljub temu, da je precej vijugava, dovolj pestra, da ne postane dolgočasna.

Spremljalo nas je vreme kot naročeno. Bilo je sončno z veliko vidljivostjo. Le sreda se je spet izkazala z oblačnim, deževnim vremenom, kot bi nam s tem hotela pokazati na določene zakonitosti v vremenoslovju. Tudi sreda 3. novembra, ko se je naše potovanje začelo, je bila deževna.

dipl. ing. Jože Falkner

xXx

ZAPISEK O DEMONSTRACIJI OBIRANJA SEMENA

Zaloga smrekovega semena nam je pošla že lani in tako smo ga za letošnjo setev morali nabaviti drugod. Vsak tak nakup drugod pa je ne samo drag, ampak tudi tvegan v pogledu kakovosti sadik in osnovanja kasnejših sestojev. Zato nam je malo boljši obrod semena prišel letos zelo prav.

Dr. Brinar z gozdarskega inštituta in direktor "Semesadike" Mengeš ing. Lipovšek, sta si 30. avgusta na našem obratu ogledala obrod in stanje izločenih semenskih sestojev. Takrat smo se tudi domenili za demonstracijo obiranja storžev, ki naj bi jo prikazali izurjeni obiralci podjetja "Semesadike" iz Mengša. Demonstracija naj bi bila namenjena direktnim obiralcem iz osrednje Slovenije.

Zato sem dne 16. septembra, za ta dan je bila določena demonstracija, zelo začudeno gledal, kakšni ljudje se zbirajo pred našim obratom v Podturnu. Vse bolj nekakšni "šefi" bi rekel. Naši trije delavci, ki smo jih z veliko muko dobili za to delo, so bili skratka edini neposredni "proizvajalci". Vseh udeležencev se je zbralo 19, od tega 6 naših. Prišel je tudi ing. Jurhar z gozdarskega poslovnega združenja. Demonstracija je bila nato v odd. 3, revir Pogorelec, kjer smo ob cesti izbrali primerno drevo.

Najprej nam je direktor podjetja "Semesadike" podal kratek uvod in navodila. Izvedeli smo, kaj mora vedeti nabiralec, ki mora biti za ta nevarni posel med drugim preizkušen in pregledan za delo na višini. Obiralci naj bi bili organizirani v skupinah od 2-7 ljudi. Vodil naj bi jih skupinovodja. Obvezen pripomoček za varno delo je varnostni pas, ki ga obiralec mora uporabljati. Videli smo "mengeško" izvedbo tega pasu. Novost je v tem, da je opremljen z dvema dodatnima jermenoma, ki se opašeta med nogami in preprečujeta premikanje pasu navzgor.

Nato nam je tov. Ciril, eden od še redkih kvalificiranih obiralcev, praktično prikazal načine obiranja storžev.

Najprej smo videli način dostopa na drevo z "mengeško" priredbo švedske lestve in varnostnim pasom. Demonstrator je sestavljal montažno lestev, medtem ko se je stalno zaščiten s pasom vzpenjal po drevesu. Kritična točka je nastala takrat, ko je zmanjkalo lestev in je razdaljo do prvih vej moral preplezati brez pripomočkov. Pri tem ni mogel uporabiti pasu in nam je vsem zastal dih. No, Ciril je bil spreten in je kar urno dosegel vrh. Sedaj so se tudi udeležencem - gledalcem odvezali jeziki in izvedel sem, da pravzaprav nihče sedaj ni mogel dobiti kakšnega obiralca. Veliko storžev pa ni padlo na tla, ker Ciril pri sebi ni imel kavlja, s katerim bi upogibal veje.

Drugi način dostopa na drevo je bil s švicarsko napravo imenovano "Baumwella". Ta je sestavljena iz dveh jeklenih obročev, ki sta pritrjena vsak na eno šablono za stopala. Obroči objemajo deblo in se da njih širina regulirati z vijakom. Ko stopiš s čevlji v šablono in si jih pričvrstiš, lahko tako s premikanjem nog in obročev vzravnano varno plezaš. Plezanje bi bilo zelo hitro, če bi bila debla gladka. V našem primeru pa so hitrejša gibanja ovirali štrclji vej, katere je plezalec moral sproti klestiti. Seveda služi "Baumwella" le za plezanje do prvih vej. Zaradi specialnega jekla in majhnega števila izdelanih primerkov, je priprava zelo draga. Stane kar 2000 N din.

Tretji način je najhitrejši, to je s krampižarji. Mi ga na žalost nismo videli, ker so to pripravo, ki se tudi pritrdi na noge, pozabili doma. Hiba tega načina dostopa na drevo, pa so mehanične poškodbe.

Izurjeni obiralec lahko nabere dnevno, to je v 8 urah okoli 80 kg storžev. Za to količino mora splezati na 6-7 dreves. Veljajo pa te norme za poprečni obrod semena.

Na vse gledalce je "cikruško" izvajanje tov. Cirila tam gori v višinah, delovalo kot mora. Bali smo se za korajžnega fanta, kljub pasu in večletni praksi. Naši trije kandidati, pa moram reči, so se obnašali še kar korajžno. Vsi so celo poizkusili z "Baumwello" - no, le do višine kakih 2 metrov. Kar zadeva mene, moram povedati, da sem bil zelo vesel, ko sem pred kratkim dobil obvestilo, da se naša dva semenska sestoja ukinjata zaradi podmladka. Tako bo možno kvalitetne storže nabirati tudi bolj varno - na tleh s posekanih dreves.

Po novih predpisih o semenarstvu mora končno fazo v pridobivanju semena opraviti semenarna. Zato bomo morali letos vse nabrane storže, primerno osušene, poslati v vrečah v Mengeš. Za dodelavo in manipulacijo bomo morali odšteti za kg semena 97 N din. Shranjevanje semena v hladilniku pa bodo zaračunali še dodatno. Predvidevamo, da nas bo letos stalo smrekovo seme okoli 200 N din kg.

dipl. ing. Slavko Klančičar

Pripis uredništva

Z ozirom na semensko leto smreke in dober obrod, ki se je pokazal že ob priliki cvetenja spomladi, je v letošnjem letnem planu predvideno, da bo podjetje nabralo 5.200 kg storžev /GO Novo mesto 200 kg, GO Podturn 3.000 kg in GO Črmošnjice 2.000 kg/. Potem, ko so bili v avgustu in septembru s strani pooblaščenih strokovnjakov z instituta pregledani vsi semenški sestoji smreke in, ko smo ugotovili, da je obrod zares dober, smo se celo dogovorili, da bomo nabrali več semena, kot je predvideno v planu.

Na GO Podturn so začeli z obiranjem 20. oktobra. Že takrat so se storži sumljivo odpirali tako, da je ob padcu drevesa

precej semena izpadlo. Čez nekaj dni so se storži povsem odprli in če je človek potresel drevo je seme v oblakih padalo na tla. Podobno je bilo na GO Črmošnjice. To je bilo res nekaj nenavadnega, saj smo druga leta storže nabirali celo v decembru in januarju. Dolgotrajna letošnja suša in toplo vreme sta bila vzrok, da je seme prej dozorelo in, da so se storži tako hitro odprli. Na GO Podturn so uspeli nabrati samo 2.700 kg storžev, kar bo morda zadostovalo za lastne potrebe semena za 2 leti.

Narava se je torej poigrala in nam jo zagodla. Hkrati je to ena od izkušenj in pri naslednjem obrodu bomo morali biti bolj previdni.

xXx

KAKO VOZIJO NAŠI ŠOFERJI TOVORNJAKOV

Ker so izpadi kamionov pri vožnji zaradi popravil v prvi polovici letošnjega leta bili precej večji kot prejšnja leta, saj znašajo 12,4 % od možnih delovnih dni, sem začel razmišljati, kje je vzrok zastojev in kateri so tisti vzroki, ki lahko odločilno vplivajo na to, da se neka, sicer normalna, popravila lahko povečajo ali pa ostanejo nekje na poprečju. Kako so se izpadi kamionov zaradi popravil gibali v zadnjih letih, z ozirom na nožne delovne dni, nam prikazuje naslednji pregled:

Izpadi kamionov zaradi popravil za GG skupaj:

Leto	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
							/prvih 6 m./
Izpadi /od možnih del. dni/ v %	11,6	8,9	7,9	6,4	9,1	9,1	12,4

Iz tabele je razvidno, da so izpadi v prvi polovici letošnjega

leta znašali 12,4 % in, da je naslednji najvišji izpad 11,6 % bil leta 1965. Najmanjši izpad je bil leta 1968, t.j. 6,4 %, kar je odraz nabave 5 novih kamionov OM Tigrotto ob koncu leta 1967.

Bralca moram takoj opozoriti, da navedeni odstotki ne predstavljajo vseh izpadov kamionov, ampak samo izpade zaradi popravil. Izpadi kamionov nastajajo namreč, kot je znano, tudi zaradi deževnih dni, bolniške, rednih dopustov in podobno. V pričujoči analizi bom obravnaval le tiste činitelje, ki prvenstveno vplivajo na izpade zaradi popravil. Istočasno pa bom opozoril tudi na druge pomanjkljivosti, ki sem jih ob analizi opazil.

Poudariti moram tudi, da so podatki na osnovi katerih temelji analiza, dokumentirani in povzeti iz potnih nalogov, tahografov in tahografskih tablic, ali pa ugotovljeni osebno na kamionih ob priliki kontrole prevozov. Za prvo polovico letošnjega leta je bilo v ta namen pregledano 11 % delovnih dni, oziroma po 2 delovna dneva v mesecu, po vzorčni metodi.

Podatke za analizo sem zbral v pregledno tabelo "Kontrola šoferske dokumentacije in vzdrževanja", ki sledi takšnemu delu. Pri tem moram dodati, da so imeli vsi šoferji v redu izpolnjene potne naloge in da so bili v redu tudi tehnični pregledi vozil. Tudi gasilske aparate in pribor za prvo pomoč so imeli vsi.

Za lažje spremljanje podatkov v analizi, navajam tudi nosilnosti naših kamionov:

TAM 4500	s Hiabon 193	4,5 ton
TAM 4500	brez Hiaba 193	4,5 ton
TAM 5000	s Hiabon 193	4,5 ton
TAM 5000	brez Hiaba 193	5,0 ton
Tigrotto	s Hiabon 193	4,5 ton
Tigrotto	brez Hiaba 193	5,0 ton
FAP	brez Hiaba	7,0 ton
OM 150, OM S.orion	s Hiabon 177,173	10,0 ton

Na podlagi nekaterih podatkov navedenih v tabeli, predvsem na podlagi primerjave poprečnih obremenitev vozil, z nosilnostjo posameznih tipov vozil, je mogoče zaključiti naslednje:

1. Vsa vozila razen nekaterih izjem, predvsem zaradi vpliva prevozov v času osnih omejitev pri 10-tonskih vozilih, so v poprečju preveč obremenjena.
2. Veliko bolj obremenjena vozila z manjšo nosilnostjo /vozila pod 7 ton/, kot pa 7 in 10 tonska vozila.
3. Vozila z večjo nosilnostjo preveč obremenjena za 2 - 10 %, vozila z manjšo nosilnostjo pa 10-30 %.
4. Pri prevozu z 10-tonskimi vozili bolj obremenjena vozila pri prevozu listavcev, manj pa pri prevozu iglavcev. Pri prevozu drv do prevelikih obremenitev ne pride.
5. Pri prevozu z vozili manjše nosilnosti /Tigrotto, TAM/ nastopajo z redkimi izjemami vedno prevelike obremenitve, pa naj gre za prevoz iglavcev, listavcev ali drv. Se potem lahko še čudimo, če pokajo šasijske?
6. V času osnih omejitev v spomladanskem času pri 10 tonskih vozilih do prevelikih obremenitev skoraj ne pride, kar pa ne velja za vozila manjše nosilnosti.
7. Obremenitev kamionov je premalo kontrolirana s strani vodstva obratov. Lahko bi celo rekli, da je preveč prepuščena presoji manipulantov, nakladalcev in šoferjev.
8. Navodila o omejitvi oziroma o zmanjšanju obremenitve za kamione manjše nosilnosti /Tigrotto/, ki so jih obrati dobili zaradi velikih okvar na šasijah omenjenih kamionov, niso bila posredovana šoferjem in ne sprovedena, o čemer pričajo podatki analize. Navodila so obrati dobili že v letu 1968 /21/5-1968/ ter dodatno 13/4-1971 s strani službe za mehanizacijo.
9. Poprečne hitrosti so pri nekaterih vozilih precej visoke. Tahografske tablice pa celo kažejo, da nekateri šoferji velikokrat presegajo dovoljene hitrosti /70 km/uro/. Ta preseganja grejo celo do 80 in 90 km na uro.

10. Oprema kamionov /vrvi za prevezovanje tramov, usmerjevalni cepini, HTV sredstva/ vzdrževanje in tehnični pregledi dvigal, niso pri vseh vozilih v brezhibnem stanju.
11. Potni nalogi, tehnični pregledi vozil ter dnevniki, se z najhnimi izjemeni vodijo pravilno.

Če hočem torej ob zaključku na podlagi podatkov analize odgovoriti na v uvodu zastavljeno vprašanje o vzrokih zastoja in, če upoštevam pri tem samo najvažnejše činitelje /obremenitev in hitrost vožnje/ in, če upoštevam, da se vse to dogaja največ na gozdnih cestah pogosto z zelo slabim cestiščem in neprinerinimi vertikalnimi krivinami, potem lahko zaključim, da sta prevelika obremenitev in le-ta združena pogosto v preveliko hitrostjo, glavna vzroka prekomernih zastojev.

V kakšni meri na zastoje vplivajo tudi drugi, v analizi navedeni činitelji, pa lahko sklepate sami.

Mislim, da je iz podatkov in zaključkov analize nakazano tudi zdravilo za zmanjšanje prekomernih zastojev. To je, vozilo se mora obremenjevati, voziti, vzdrževati itd. v skladu z našimi notranjimi in splošnimi predpisi.

dipl. ing. Jože Kure

xXx

KONTROLA ŠOFERSKE DOKUMENTACIJE IN VZDRŽEVANJA

Tip in št.kamiona, šofer kamiona	Teh.pregl. dvigala	Popreč. obrem. voz v tonah	Popreč. hitrost vožnje	Vodenje dnev.	Vzdržev. voz.	Vrv za pov. tovora	Usmerj. capin	Čelada	O p o
TAM 5 t NM 105-24 DAROVEC Jože	v redu	5,1	40	v redu	površno	ima	nima	ima	
TAM 4,5 t LJ 265-95 KENDA Franc	nima dv.	4,8	30-35	v redu	površno	nima	ne rabi	ne rabi	gas.ap.
OM Tigroto NM 105-23 RABZEL Ludvik, Vraničar	v redu	5,1	30-35	v redu	v redu	nima	ne rabi	ne rabi	v času Vranič. gas.ap.
OM Tigroto NM 105-25 BAN Jože, ŠMAJDEK V.	v redu	5,3	35-40	v redu	površno	nima	nima	ima	v času je vozi Šmajdek
OM 150 NM 120-32 BAN Jože	v redu	10,3	40	v redu	površno	nima	ne rabi	ima	gas.ap. dela
TAM 6,5 t NM 150-28 RABZEL Ludvik	v redu	-	-	v redu	v redu	ima	nima	ima	nov kami
OM 150 NM 120-31 TURK Jože	ne ve za pregled	9,9	30	v redu	v redu	nima	ne rabi	ima	-
TAM 4,5 t LJ 265-39 KOZAN Stane	ne ve za pregled	5,3	25-30	ga nima	v redu	nima	ima	ima	-
TAM 5 t NM 49-55 ŠENICA Stane	nima dvigala	5,6	30	v redu	v redu	nima	ne rabi	ne rabi	-
OM Tigroto NM 66-62 RIJAVEC Jože	ne dela	5,7	20-25	površno	v redu	ima	ima	nima	-
OM 6,5 t NM 150-27 KOZAN Stane	-	-	-	-	-	ima	-	-	nov kami
OM 150 NM 100-34 BRADAC Franc	ne dela	9,6	25-30	v redu	v redu	nima	ne rabi	nima	Pot.nal. zi s teh izpol.po
OM 150 NM 100 - 33 RAVBAR Ivan	dela	10,4	25-30	v redu	v redu	ima	nima	nima	- " -
OM s.br. NM 23-90 ZUPANČIČ Anton	dela	9,9	tah.ni dela	v redu	v redu	nima	nima	nima	- " -
OM 150 NM 120-33 ČEBRON Cvetko	dela	9,9	30	v redu	v redu	nima	ne rabi	nima	gas.apar nima
OM 150 NM 114-63 MATKOVIČ Anton	dela	10,2	25-30	v redu	v redu	ima	ne rabi	ima	-
OM 150 NM 71-53 RABZEL Vinko	dela	10,0	25-30	v redu	v redu	ima	nima	ima	-
FAP NM 23-93 ŠPROGAR Albin	nima dvig.	7,3	25-30	v redu	v redu	nima	ne rabi	ne rabi	-
OM Tigroto NM 106-02 VAJS Janko		5,3	35	-	-	-	-	-	v času ko le je bil v popravi
OM Tigroto NM 106 - 01 KLOBUČAR Vinko	nima dvig.	5,4	30	v redu	v redu	nima	ne rabi	ne rabi	-
TAM 6,5 t NM 150-29 VAJS Janko	v redu	-	-	v redu	v redu	ima	ima	nima	nov kamion
TAM 4,5 t NM 150-26 KOTAR Darko	v redu	-	-	v redu	v redu	ima	ima	nima	nov kamion
TAM 4,5 t NM 341-38 BAHOR Jože	v redu	5,0	30-35	v redu	v redu	nima	ima	nima	

IZOBRAŽEVANJE ZA DELO NA DELOVNEM MESTU

Prve dni v mesecu januarju 1972 bo seja odbora za kadrovske zadeve, ki bo obravnaval predlog izobraževanja delavcev v zimski sezoni 1971/72.

Razvoj mehanizacije in nove tehnike dela v gozdarstvu zahtevata dopolnilno strokovno izpopolnjevanje delavcev na delovnem mestu. Prav zaradi tega bodo krajši tečaji in seminarji, na katerih bi obdelali tiste najpomembnejše probleme, s katerimi se delavci vsakodnevno srečujejo pri svojem delu, veliko pripomogli.

Zaradi racionalne izrabe časa in z namenom, da bi se delavcem približala tematika, ki je za njih najbolj interesantna, smo mnenja, da so tečaji organizirani po skupinah, glede na delovno mesto. Tako bi na tečaju za vodje služb, obratov, referente na obratih in revirne gozdarje obravnavali problematiko s področja, ki zadeva njihovo delo. Predavanja bi bila prilagojena njihovi strokovni izobrazbi in delu, ki ga opravljajo. Gozdnega delavca v gojenju in pri izkoriščanju gozdov bo zanimalo praktično obravnavanje ukrepov pri čiščenju in redčenju gozdov, pogozdovanje, sečnja, izdelava ter krojenje lesa. Nakladalci lesa na kamione in vagone pa bi bili radi bolj temeljito seznanjeni z delom nakladalnih naprav itd. Skratka, na tečajih se bo poskušalo poučiti delavca o tistem, kar najbolj potrebuje za doseg večjega učinka in zaslužka pri manjšem trošenju fizičnih moči.

Za sedaj inamo predlog organizacije petdnevnega tečaja za gozdne delavce - gojitelje in sekače. Tečaj bi trajal vsak dan po 6 šolskih ur. Tečaj bi bil na vseh obratih, razen v Trebnjem. Na tečaju bi predavali naslednje tene:

Predava'elj: čas - ure in vsebina predavanja

dipl. ing. Janez Penca	2 uri	nekatero splošne značilnosti podjetja,
dipl. ing. Jože Petrič	6 ur	problematika gozdnogojitvenih ukrepov v gozdarstvu,
dipl.ing.Rade Kalinovič	6 ur	osnovni princip izkoriščanja gozdov, predvsem pa pravilna izdelava lesa in krojenje,
dipl. ing. Jože Kure	4 ure	tehnika dela z uporabo mehanizacije,
Bogo Špiletič	6 ur	ponen varstva pri delu,
dipl. ing. Tone Hočevan	2 uri	ponen urejanja gozdov,
Tone Kraševan	2 uri	ekononika podjetja,
Franc Markovič	2 uri	sisten samouprave gozdnega gospodarstva in vsebina samoupravnih aktov podjetja.

Za prvi tečaj je vse pripravljeno. Čakano samo slabe vreme, ko ne bo nogoče delati v gozdu. Prav ta čas pa bi izkoristili za tečaj. Predvidevano, da se bo tečaja udeležilo okrog 180 delavcev.

Franc Markovič

xXx

USPEŠNOST POSLOVANJA DELOVNIH ENOT V PRVIH 9 MESECIH 1971

V prvih 9 mesecih smo dosegli v poslovanju dober uspeh. Poprečni količnik znaša 1,21, kar pomeni, da smo povečali neto produkt v primerjavi z lanskim istim obdobjem za 21 %. Iz analize koeficienta uspešnosti poslovanja je razvidno, da smo imeli v poslovanju največ uspeha pri prodaji gozdnih sortimentov. Poprečna prodajna cena gozdnih sortimentov je večja od lanske za 11 %.

Kakšen uspeh v poslovanju so dosegli člani posameznih delovnih enot v prvih 9 mesecih, je razvidno iz priložene tabele - koeficienti uspešnosti poslovanja v prvih 9 mesecih 1971. Najvišji koeficient uspešnosti poslovanja zasledino pri GO Trebnje, najnižji pa pri GO Novo mesto.

Pri GO Novo mesto, kakor tudi pri GO Straža niso povečali oddaje gozdnih sortimentov iz družbenih gozdov, pač pa le odkup in vzporedno tudi stroške. Povečali so tudi število zaposlenih, predvsem pri GO Novo mesto. Pri GO Novo mesto so tudi zamudili z gozdnogojitvenimi deli.

Oddajo gozdnih sortimentov so močno povečali pri GO Črnošnjice /za 31 %/ in nekoliko manj pri GO Podturn. Pri obeh omenjenih obratih so uspeli povečati oddajo z zmanjšanjem zalog v gozdu in na kamionski cesti, ki so bile v preteklem letu v istem obdobju zelo velike.

Pri GO Črnomelj so tudi povečali oddajo za 6 %, odkup pa za 18 %. Zanimivo je, da se s povečanjem odkupa niso povečali proporcionalno tudi stroški odkupa. To je mogoče le, da so v primerjavi z lanskim obdobjem odkupili več lesa na kamionski cesti, kot pa na glavnem skladišču. Odkupne cene na kamionski cesti so znatno nižje. Pri GO Črnomelj so uspeli tudi znižati število zaposlenih za 10 delavcev, pri drugih obratih pa so število delavcev povečali.

Pri GO Trebnje so povečali odkup za 18 %, stroške odkupa niso povečali proporcionalno s količinskim odkupom. Opravili so tudi gozdnogojitvena dela v večjem obsegu kot lani in zmanjšali število delavcev za 1.

Iz tabele ni razvidno s kakšnim uspehom so gospodarili pri gradbenem obratu. Za lansko leto nimamo devetmesečnega obračuna in zaradi pomanjkanja podatkov ne moremo izračunati koeficienta uspešnosti poslovanja. Po drugi strani pa za gradbeni obrat ni sprejemljiv isti način ugotavljanja uspešnosti poslovanja kot za gozdne obrate. Za gradbeni obrat bo potrebno sestaviti poseben pravilnik o ugotavljanju uspešnosti poslovanja. Še preje pa bi bilo dobro nekoliko spremeniti sedanjo organizacijo gradbenega obrata tako, da bi izločili projektivo.

Koeficienti uspešnosti poslovanja v prvih 9 mesecih

	1971	1970	6 mes.1971
GO Novo mesto	1,021	1,49	1,24
GO Straža	1,126	1,52	1,11
GO Podturn	1,314	1,68	1,43
GO Črmošnjice	1,337	1,45	1,66
GO Črnomelj	1,408	1,53	1,37
GO Trebnje	1,468	1,52	1,21
GG	1,21	1,53	1,31

Janez Rustja

xXx

H U M O R

UGANITE KDO JE?

Eden le je ptič v mreži,
zdaj oteplje s perutnico.
Naj zaupan še novico,
da je korenjak po teži.
Niso muzi dnevi šteti,
to dokazal bom pri priči,
krivi so presneti ptiči,
se noben ne da ujeti.
Spet bo tekla naša igra
in novica je vesela:
ptič je večjega kalibra,
z njim zato precej bo dela.

5. uganka

Tale, ki inam ga v mislih,
je iz kraja, kjer službujen,
ga zelo inajo v čislih,
kakor od vaščanov čujem.

Duri svojega pa doma
na stežaj ina odprta,
ko pa vsaki hip priroma
kakšna duša strta.

A možak se ne huduje,
je pač takega značaja,
rad ponaga in svetuje,
vsen ljuden od kraja.

Meni pa nekoč celò
je gostoljubje nudil
in bilo bi res grdo,
če zdaj bi ga razhudil.

Kaj pa norem, če je slika
in za to uganko prina,
pa se s tega mi vidika
pesnica kar sana rima.

Nikdar se ni dela bal,
zato ni stal ob strani,
pa si funkcije je nabral
kot uši cigani.

Žene sila ga neznana
vsega se ti loti,
ni izbran bil za župana,
tokrat po pomoti.

Kadar gredo kure spat,
v lovski on opravi gre
divjad opazovat,
tako vsaj vedno pravi.

Strasten lovec je, estet
in tole sploh ni kvanta,
da gleda jih prevzet
od gor navzdol s štanta.
Mnogo je pri nas ujed
in se za točke znajde,
kdaj ina pa srečo spet
in ti trofejo najde.
Naj bo negla, dež in mraz
na štantu on prebije,
potlej pa ga išijas
na salamensko zviije.
Ni od tukaj bil pregnan,
še rekel ni adijo,
vozi se le vsaki dan
tja gor na direkcijo.
Nam pravilnika razklada,
in je s tem precej zaseden,

tu svetuje, tam ponaga,
moral biti bi vseveden.
Ni tako lahko ugnati
te falote naše,
ko pa vsak zna le prebrati,
kakor njemu paše.
Rekel ni je oni dan:
"Veš, ne poznan radosti,
sno preveč jih dali stran
po službeni dolžnosti".
Marsikdo je šel na pot,
revirni se ne dajo,
saj pri nas in pa drugod
še vsi naprej štemplajo.
Včasih reče gor pa dol
a le zavoljo štime,
jaz bom rekel dol in gor
pa le zaradi rime.

Mislin, zdaj je jasna stvar
in ne zasluži krancelj,
kdor pove: to sekretar
in dobri je kolega - Francelj!

dipl.ing. K.S.

/se nadaljuje/

xXx

SKLEPI SEJE DELAVSKEGA SVETA, KI JE BILA 23/12-1971

1. Direktor ing. Janez Penca je uvodoma podal informacijo o predlogu sprememb in dopolnitev zakona o gozdovih, ki ga naj skupščina sprejme v začetku leta 1972.
2. Na seji so bile sprejete naslednje spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi osebnih dohodkov:

a/ Spremenjen je 16. člen in se spremenjen glasi:

"Vsako opravljeno delo v podaljšanem času, ob pogojih določenih v 131. členu statuta, se šteje za nadurno delo. Nadurno delo se obračuna v višini osnove, določene za redni delovni čas, povečane za 50 %".

Dosedanji pravilnik je predpisoval izplačevanje nadurnega dela v višini 20 % razen za strojnike gradbenega obrata, katerim se^{je} obračunavalo po 50 %. S samoupravnim sporazumom je določena minimalna postavka 50 %. Kdaj se opravlja nadurno delo, je določeno v statutu. Delavec je dolžan delati nad polnim delovnim časom v naslednjih primerih:

- če zadene podjetje nesreča, toliko časa, da se škoda odvrne,
- če je nujno, da se začeto delo nadaljuje, s čemer se konča delovni proces, katerega ustavitev ali prekinitve bi povzročila materialno škodo, ali da bi se z delom preprečilo kvarjenje materiala ali da bi se odvrnila okvara na delovnih sredstvih in sicer samo toliko časa, da se preprečijo posledice,
- v primeru, če državni organ odredi, ali če predpis določa, da se morajo posamezna dela opraviti v določenem roku /inventura, zaključni račun in periodični obračun, določene analize/,
- kadar je treba delo opraviti za delavca, ki je zbolel ali je dalj časa odsoten /porodniški dopust, vojaške vaje, daljši bolezenski dopust kot 7 dni/, ali kadar

je delavec odsoten krajši čas, njegovo delo pa se mora nadaljevati v nezmanjšanem obsegu,

- kadar je treba opraviti dela pri odstranjevanju kalamitet, pri varstvu gozdov /požar, povodenj/, pri popravilu transportnih naprav, gozdne mehanizacije in podobno,
- kadar je treba izvršiti dela zaradi zaostanka pri izpolnitvi letnega proizvodnega plana iz objektivnih razlogov.

Iz tega izhaja, da je delavec dolžan delati, če se od njega tako delo zahteva. O tem ali se dela ali ne, odločata direktor za delavce uprave in upravitelje, za delavce obratov pa upravitelj. Torej mora nadurno delo nekdo odobriti, odrediti tudi koliko časa naj nadurno delo traja in le tako delo je lahko plačano kot nadurno delo. Glej 132. in 133. člen statuta, objavljenega v Dolenjskem gozdarju št. 1/VIII-1971.

b/ Spremeni se tudi drugi odstavek 17. člena in se spremenjen glasi:

"Osební dohodek za čas prebit na nočnem delu se zviša za 25 % osnove določene za delovno mesto, na katerem delavec dela".

Tudi pri tem določilu je v sporazumu določena minimalna postavka 25 %. Dosedanja določila so določala 20 %.

c/ V 27. členu se v prvem odstavku tretje alineje spremeni štev. 70 % v 80 %.

S tem je nadomestilo, ki ga prejme delavec za čas odsotnosti z dela zaradi nesreče izven dela ali negovanja oboleglega ožjega člana družine izenačeno z ostalimi boleznimi.

č/ V 33. členu se spremeni osnova pod zap.štev. 19 in 20 pod gozdni obrati in k temu pripišejo še nova delovna mesta na žagi Poganci.

mesečna osnova

19. žagovodja	1.305,00 din
20. Brusač-vodja	1.600,00 din
20.a Brusač	1.305,00 din
20.b Cirkularist	1.131,25 din
20.c Viličar	1.200,00 din
20.č Delavec na žagi	1.100,00 din

Iz določene osnove in normativa se izračuna cena po enoti. V skupinsko normo so vključeni vsi delavci, ki delajo na žagi, vključno obratovodja.

d/ V 38. členu se spremeni prvi odstavek in se spremenjen glasi: "Poleg dnevnic, določene v prejšnjem členu, povrne podjetje delavcu prevozne stroške za prevozno sredstvo, ki je določeno v potnem nalogu in stroške prenočišča po predloženem računu".

Dosedanje povračilo za prenočišče je znašalo 30,00 din.

c/ Za 38. členom se doda nov 38a člen, ki se glasi:

"Odpravnina ob upokojitvi ali smrti delavca znaša 200,00 din za vsako leto, ki ga je delavec prebil na delu pri GG Novo mesto /od 1.10.1963/ s tem, da odpravnina ne sme presegati 140 % poprečnega osebnega dohodka zadnjega koledarskega leta delovne organizacije. Odpravnina se izplačuje iz sklada skupne porabe".

Z uvedbo odpravnine se praktično realizira ena od možnosti plačila za minulo delo. Po samoupravnem sporazumu lahko podjetje izplača iz sklada skupne porabe do največ dveh poprečnih mesečnih osebnih dohodkov delovne organizacije. Komisija je predlagala, da se pri tem upoštevajo še leta službe pri GG od njegove ustanovitve leta 1963 in do največ 140 % poprečnega osebnega dohodka delovne organizacije.

f/ Zaradi razporeditve referenta za izkoriščanje pri GO Novo mesto v drugo delovno enoto se je za delovna mesta upravitelj, referent za gojenje in vodja skladišča povečal obseg dela, zato predlaga komisija, da delavski svet sprejme sklep o razdelitvi variabilnega dela 390,00 din, ki ga je prejemal referent za izkoriščanje, na ostala delovna mesta. Višino za posamezno delovno mesto določi obratni delavski svet.

g/ Delavski svet je v smislu sklepa, sprejetega na seji 18/12. 1970 odločil, da se povečajo osnove za izračun osebnega dohodka za 10 %.

h/ Za 47. členom se doda nov 47a člen, ki se glasi:
"Delavcem, ki redno organizirano prejemajo malico v drugih gostinskih obratih, pripada regres za prehrano v višini 2,00 din za vsak obrok.

Dejansko gre za spremenjen prvi odstavek 4. člena pravilnika o menzah. Doslej so delavci v takih primerih prejemali nadomestilo v višini 1,00 din. Z ozirom na podražitev gostinskih uslug je predlog za povečanje utemeljen.

i/ Delavski svet je glede na nekatere nove predloge, ki so jih predlagali posamezni člani delavskega sveta v razpravi o tej točki zadolžil komisijo za osebne dohodke, da v najkrajšem možnem času pripravi za razpravo nove dodatne spremembe pravilnika o delitvi dohodka.

3. Potrdil je devetmesečni obračun poslovanja podjetja. Celotni dohodek je bil v tem obdobju za 21,6 % večji kot v istem obdobju lanskega leta. Prav tako so se povečali materialni stroški za 20,6 %, v enaki višini so bili doseženi tudi osebni dohodki. Dobiček je za 48,5 % večji. Celotni dohodki so v primerjavi z letom 1970 porasli v večji meri kot stroški. Iz tega izhaja tudi večji dobiček.

Povečanje celotnega dobička je v glavnem rezultat večje količinske prodaje in doseženih večjih prodajnih cen. Prodajne cene so višje delno zaradi izvoza lesa, ki se je povečal v primerjavi z letom 1970 za 116,5 %. Poprečno število zaposlenih delavcev je bilo 710 ali za 4 % več kot lani.

4. Sprejel je sklep o nabavi naslednjih osnovnih sredstev:

- ročni aparat za tlačenje zob, debelina lista 0,9 - 1,65 mm za žago Poganci,
- ročni aparat za stiskanje zob za žago Poganci
- električni aparat za spajanje listov tračnih žag za žago Poganci,
- škarje za obrezovanje žaginih listov za žago Poganci,
- 4 kom peči na trdo gorivo in 1 štedilnik.

Navedena osnovna sredstva bodo nabavljena iz uvoza v skupni predračunski vrednosti 27.600,00 din.

5. Potrdil je družbeni dogovor o štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov. Družbeni dogovor sta poleg podjetij podpisala tudi občini Novo mesto in Črnomelj.

Podpisniki družbenega dogovora se dogovorijo:

- da bodo v skladu z načrti razvoja in na podlagi kadrovske potrebe pospešeno vlagali sredstva v izobraževanje kadrov, ki so potrebni za nemoten in pospešen razvoj, ter razpoložljive kadre usmerjali v deficitarne stroke;
- da bodo dajali take zneske štipendij in posojil, ki bodo v skladu z ugotovljenimi vsakoletnimi življenjskimi potrebami učencev in študentov. Štipendije in posojila bodo vsako leto povečali za ugotovljen porast življenjskih stroškov v celoti ter še posebej za porast potreb učencev in študentov glede na stopnjo in vrsto izobraževanja;
- da mora višina štipendije oziroma posojila predstavljati razliko med ugotovljenimi življenjskimi stroški študenta ali učenca ter polovičnim dohodkom na člana dru-

žinske skupnosti, v kateri ta študent ali učenec živi. K temu dohodku je treba prišteti tudi otroški dodatek štipendista;

- da bodo pri dodeljevanju štipendij oziroma posojil dajali prednost tistim učencem in študentom, ki dosegajo boljši učni uspeh, pa so v slabšem materialnem položaju in so bolj oddaljeni od kraja šolanja;
- da bodo dajalci štipendij in posojil poleg osnovnih zneskov materialne pomoči uvedli čim bolj spodbudne posebne oblike nagrajevanja učnega uspeha, ki pomenijo le nagrado in se ne vštejejo v opisani način ugotavljanja osnovnega dela štipendije oziroma posojila;
- da bodo omogočili učencem in študentom tesnejše povezovanje s proizvodnjo v delovnih organizacijah in znanstveno raziskovalnim delom;
- da bodo v vseh organih, ki odločajo o podelitvi štipendij in posojil, zastopani tudi predstavniki študentov in mladinske organizacije;
- da bodo nastopali proti neupravičenemu prevzemanju štipendistov oziroma posojilojemalcev.

6. Sprejel je sklep o spremembi proračuna sredstev sklada skupne porabe. Po tem predlogu se sklad poveča za 116.503,50 din na račun vrnjene garancije dane počitniškemu domu, prenosa neobveznega rezervnega sklada in prejetih odplačil za dana posojila. Odobril pa je naknadno izplačilo K 15 v znesku 200,00 din na zaposlenega.

7. V zvezi z revalorizacijo osnovnih sredstev je imenoval komisijo v sestavi Starič ing. Ludvik, Lukšič Franc in Adamič Dane z nalogo, da v skladu z zakonom določi novo revalorizirano vrednost vseh naših osnovnih sredstev.

Odbor za izrekanje ukrepov je na seji obravnaval 5 primerov kršitev delovne dolžnosti, ki so jih storili delavci GG in izrekel naslednje ukrepe:

1. Darovec Jožetu je bil izrečen ukrep "javni opomin" zaradi kršitve delovne dolžnosti po 3. in 5. točki 72. člena pravilnika o delovnih razmerjih.
2. Lipej Jožetu je bil izrečen ukrep "zadnji javni opomin" zaradi kršitve delovne dolžnosti po 5. in 7. točki 72. člena pravilnika o delovnih razmerjih.
3. Frunzič Zdenki je bil izrečen ukrep "javni opomin" zaradi kršitve delovne dolžnosti po 5. in 11. točki 72. člena pravilnika o delovnih razmerjih.
4. Nemanič Stanetu je bil izrečen ukrep "opomin" zaradi kršitve 11. in 12. točke 72. člena pravilnika o delovnih razmerjih.
5. Sopčič Antonu je bil izrečen ukrep "javni opomin" zaradi kršitve delovne dolžnosti po 4. točki 72. člena pravilnika o delovnih razmerjih.

Na vabilo odbora za izrekanje ukrepov pa se ni odzval Karašič Sefer, ker je prenehal z delom pri GG.

xXx